

Articles de:

Daniel Condeminas

Pau Andrés

Rafael Hidalgo

Joan Tristany

Olga Irastorza

Sergi Marzabal

Quim Miró

Entrevista al conseller Alfred Bosch

**“Nosaltres hem de ser coneguts
i reconeguts arreu del món com a país”**

Rock català,
pop, soul,
electro,
dance...

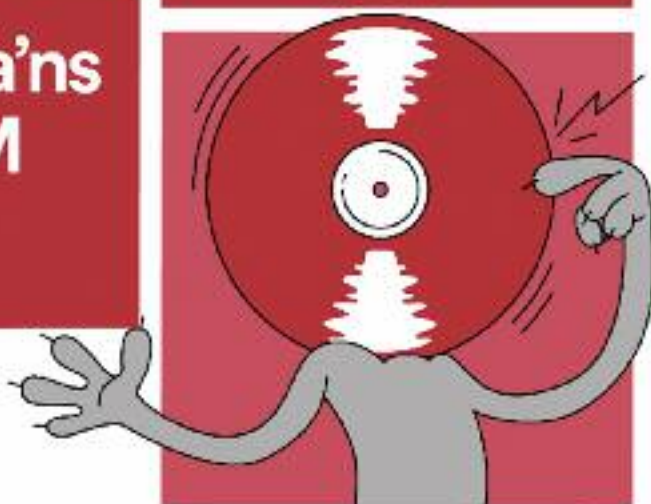

iCat

Troba'ns
a l'FM

Entra
a la nostra
playlist

OPINIÓ

- 04 **Daniel** Condeminas 38 **Olga** Irastorza
18 **Pau** Andrés 40 **Sergi** Marzabal
28 **Rafael** Hidalgo 42 **Quim** Miró
31 **Joan** Tristany

TEMES

06

Els casals catalans d'arreu del món agafen volada

20

Entrevista al conseller d'Acció Exterior Alfred Bosch

32

Entrevista a Karim Adduchi

Revista Exterior, Primavera 2019
Edita: Grup Comunicació 21
Dipòsit Legal DL B 11458 - 2019

Coordinador de continguts: Quim Miró
Disseny i maquetació: Marga Moreno
Publicitat: Marcelo Villanueva

exterior@comunicacio21.com
publicitat@comunicacio21.com
www.exterior.cat

grup comunicació 21

A 18 hores de vol

No sóc pare. I per tant, l'analogia deu semblar una exageració però el sentiment que tinc a l'hora d'estrenar una nova publicació deu ser similar al naixement d'un fill. Com dir-ho? És un còctel de sensacions: un pèl d'eufòria, quatre grams de por, mig quilo d'incertesa i una tona d'hores de feina. Parir una revista en paper i un digital diari no és qualsevol cosa. I no només pels temps que corren sinó per la necessitat de ser útils en un entorn comunicatiu ple d'excessos, duplicitats i mentides. I com podem ser útils? Com ens podem fer un raconet quan les 24 hores d'una persona civilitzada ja no donen per consumir res més? Inventar un nou horari no sembla possible. Millor ens exprimim el cervell per oferir quelcom nou, diferent, complementari o alternatiu.

Exterior neix per omplir una necessitat: la meua pròpia; l'interès personal de saber què fan els catalans organitzats pel món. Entitats i col·lectius privats però també acció de govern; visió i personalitat catalana pel món, transversal, sense excés de banderes ni tradicions, simplement sentit de la utilitat, perquè Exterior té fam de servei. I sí, contribuir a explicar aquest petit univers, significatiu en activitats i empena però sovint amagat- i connectar-lo encara més fent de la seva projecció i difusió el sentit de la nostra modesta i alhora ambiciosa publicació.

Un conegut em va dir que preguntar-li a un xinès de NaJin què sap de Catalunya és com preguntar-nos a nosaltres mateixos quin plat típic mengen els texans (carn a la graella?, no pas... els *tex-mex*). Exterior té vocació de ser útil sense ser una Wikipèdia o un condensador de xifres: parlem d'experiències i de persones. De catalans que mantenen el seu sentiment nacional i que no oblidem ni l'idioma ni les tradicions malgrat viure a Groenlàndia.

David Centol, editor del Grup Comunicació 21
centol@comunicacio21.com

exterior.cat

Daniel Condeminas

Catalunya: espai de la francofonia?

La voluntat de les institucions catalanes de ser part integrant de l'Organització Internacional de la Francofonia ve de lluny. El President Maragall ja ho va plantejar i, com a resultat de moltes gestions, el Parlament hi és present, des del 2008, al seu òrgan consultiu: l'Assemblea Parlamentària de la Francofonia. El continuat boicot dels respectius governs espanyols ha impedit, fins ara, que Catalunya esdevingués directament membre observador de la Francofonia, com ho són països tan diversos com Eslovènia, Irlanda, Argentina o Uruguai.

Més enllà de poder formar part d'aquesta organització mundial, la relació amb el món de la cultura francesa i les seves molt potents indústries culturals, mereix una reflexió sobre quina hauria de ser l'estratègia de col·laboració amb els nostres veïns del nord, assumint que – si més no a curt termini- ho farem amb una severa inferioritat institucional a l'hora d'impulsar-la. I no partiríem pas de zero. Tenim des de la mateixa Euroregió Pirineus Mediterrània fins a experiències en el terreny sanitari, com l'hospital transfronterer de la Cerdanya, o el cultural, amb el llegat que ens va deixar el projecte Escena Catalana, amb el qual van néixer el centre d'arts escèniques de Salt "El Canal" i el Teatre de l'Arxipèlag de Perpinyà.

Si no tenim –ni hem de tenir- cap incoherència en potenciar, més encara, els continguts i obres culturals en català amb el fet de refermar la capitalitat cultural de Barcelona dins el món editorial llatinoamericà en castellà, quelcom de similar ens hauríem de proposar pel que fa a l'espai de la francofonia. No sé si te gaire sentit que hàgim passat d'una hegemonia de la llengua francesa com a primera llengua estrangera d'aprenentatge, al seu quasi arraconament. A les raons de veïnatge, no només físic, se li sumen les raons econòmiques: el segon idioma dels negocis a Europa és el francès. Qüestions com la del currículum escolar o una adequada

Un espai que s'expandeix nord enllà i que esdevé protagonista de l'àmbit euromediterrani, on hauríem de poder dir-hi molt més que no pas ho hem fet fins ara

presència del francès en espais culturals i turístics del nostre país, al costat de l'omnipresent i indispensable anglès, no només serien útils en cadascun d'aquests àmbits, sinó que també esdevindrien un missatge de complicitat amb aquest espai cultural, lingüístic i econòmic que va molt més enllà de l'estricta hexàgon. L'encert que l'emissora de ràdio en francès *Equinox* se li atorgués llicència per emetre des de Barcelona, no hauria de ser pas un gest aïllat.

Un espai francòfon que s'expandeix nord enllà i que esdevé protagonista de l'àmbit euro-mediterrani, on hauríem de poder dir-hi molt més que no pas ho hem fet fins ara. Així, tenim dues organitzacions vinculades al món de la comunicació audiovisual on, incomprensiblement, no en formen part els nostres mitjans nacionals. Portem anys perdent oportunitats a nivell de projectes compartits, coproduccions i relacions de tota mena pel fet d'haver abandonat la Conferència Permanent de l'Audiovisual Mediterrani, la COPEAM, de la qual la CCRTV (l'actual CCMA) en va ser membre fundadora!

I parlem també del Centre Mediterrani de la Comunicació Audiovisual, el CMCA, amb seu a Marsella, on sí que hi són representats els mitjans públics italians, croates o marroquins, entre d'altres.

En els darrers anys, he tingut l'oportunitat de conèixer de primer mà l'exitosa aposta de la indústria audiovisual francesa per a la seva internacionalització, treballant intensament la seva presència als mercats no-francòfons. Això, sense descuidar gens els països amb els que comparteix el mateix idioma, i amb els que hi manté un elevat nivell de coproduccions. Fins i tot, ha fet néixer organismes específics, com és el cas de l'associació *Les Médias Francophones Publics*, que agrupa les corporacions audiovisuals franceses, belgues, suïsses i quebequeses, i darrerament també el canal franco-alemany *Arte*.

En un moment on l'economia del cinema i de les grans sèries passa, en bona part i de forma creixent, per coproduccions internacionals, no deixa de ser preocupant el baix nivell de coproduccions catalanes amb França o Bèlgica; no només per la proximitat geogràfica que afavoreix la logística dels rodatges, sinó també pels potents instruments de suports financers i de desgravacions fiscals que expliquen molt de la bona salut del cinema francès... i el belga també.

Ens hi posem? *Allons-y?*

Daniel Condeminas i Tejel
és consultor en comunicació

ESTATS UNITS

- Catalan Institute of America
- Friends of Catalonia
- American Institute for Catalan Studies (AICS)
- Associació de Catalans de la Universitat de Califòrnia
- Casal Català del Nord de Califòrnia
- Casal dels Països Catalans a Califòrnia
- Casal dels Catalans de Califòrnia
- Casal dels Catalans d'Utah
- North American Catalan Society
- Casal Català de Washington DC
- Fundació Pauli-Bellet
- Casal Català de Seattle
- Casal Català de Minnesota
- Casal dels Països Catalans a Cleveland
- Friends of Catalonia Miami

CANADÀ

- Casal Català del Quebec
- Casal dels Països Catalans de Toronto
- Casal Català de Vancouver

MÈXIC

- Orfeó català de Mèxic
- Club d'Empresaris Catalans a Mèxic
- Casal Català de la Península del Yucatán
- Casal Virolai
- Casal Català de Guadalajara

GUATEMALA

- Casal Català de Guatemala

EL SALVADOR

- Casal Català de El Salvador

SAN PEDRO DE SULA

- Associació Catalana d'Hondures

COSTA RICA

- Casal Català de Costa Rica

COLOMBIA

- Comunitat Català d'Antioquia
- Comunitat Catalana de Colòmbia

ECUADOR

- Casal Català de Guayaquil
- Casal Català de Quíto
- Casal Català Jorge Butinà i ardonà

PERÚ

- Casal Català de Lima

XILE

- Centre Català de Santiago de Xile
- Centre Català de Viña del Mar

CANADÀ

- Casal Català del Quebec
- Casal dels Països Catalans de Toronto
- Casal Català de Vancouver

ISLÀNDIA

- Casal Català d'Islàndia

REGNE UNIT

- Catalans UK
- Casal Català de Londres

IRLANDA

- Casal Català de Dublín
- Casal Català de Galway
- Catalans a Irlanda

ITÀLIA

- Associació de Catalans a Roma
- Casal Català de Roma

FRANÇA

- Casal de Catalunya a París
- Cercle Català de París
- Casal Català de París
- Centre Cultural de Catalunya a París
- Aire Nou de Catalunya a París
- Casal Català de París
- Centre Català de París
- Associació de Catalans a París
- Casal Català de París
- Amicale de Catalans a París

ANDORRA

- Centre de la Catalunya del Principat d'Andorra

ESPANYA

- Casa Catalana de Madrid
- Casal Català de Madrid
- Cercle Català de Madrid
- Casa Catalana de Saragossa
- Cercle Català d'Aragó
- Casal de Catalunya a Saragossa
- Casal Bilbao Kultur
- Espai Catalunya Tolosa
- Llar Catalana de La Rioja
- Casal Català de Terol

PORTUGAL

- Associació Cultural Catalana de Lisboa
- Presenta

CUBA

- Sociedad de beneficencia de Naturales de Catalunya

SANTO DOMINGO

- Centre Català de la República Dominicana

PUERTO RICO

- Casal Català de Puerto Rico

VENEÇUELA

- Centre Català de Caracas
- Casal dels Països Catalans de Guayana
- Associació Veneçolana d'Empresaris d'Ascendència Catalana

BRASIL

- Associação Cultural Catalonia
- Club Brasileiro-Català de Negocis

PARAGUAI

- Centre Català d'Asunción

URUGUAI

- Casal Català de Montevideo

ARGENTINA

- Casal de Catalunya de Buenos Aires
- Las Cuatro Barres-Castelar
- Casal Català de Bariloche
- Centre Català de Rosario
- Casal de Catalunya de Santa Fe
- Centre Català de Mendoza
- Casal Català de San Rafael
- Casal Català de Córdoba
- Casal Català de Mar del Plata
- Centre Català de Venado Tuerto
- Casal dels Països Catalans de La Plata
- Casal Català de Paraná
- Casal Català de Bahía Blanca
- Agrupació Catalana Pergamino
- Centre Català de Capitán Sarmiento
- Casal dels Països Catalans-Tucumán

MIT

K
à de d'Escòcia

là d'Irlanda/Catalan Coucil of Ireland
là d'Irlanda
Dublin

catalans a Roma Casal Català d'Itàlia
là d'Itàlia

atalunya de París
alà de Marsella
à de Tolosa de Llenguadoc
ural Català de Perpinyà-Casal Jaume I
e Baó
à de Grenoble-Maison de Catalogne
alà d'Occitània
Catalana Joan Nat de Béziest
à de Nantes Tirant lo Blanc
ls Catalans d'Alsàcia

Cultura Catalana
'Andorra

Mallorca
enorca
adrid
aragossa
lba
de Sevilla
Elkartea
palekua
a Corunya
erife

Catalunya

LUXEMBURG

- Centre Català de Luxemburg

SUÏSSA

- Casal Català de Zuric
- Casa Nostra de Suïssa
- Centre Català de Lausana i Ginebra
- Centre Català de Basilea
- Amics Catalans de Berna

ALEMANYA

- Katalanischer Salon e. V. Casal Català de Berlín
- Associació Catalana d'Essen
- Centre Cultural Català de Colònia
- Associació Catalana d'Hamburg 'El Pont Blau'
- Centre Català de Munic
- Casal Català de Frankfurt
- Sttucat-Catalans a Sttutgart
- Casal Català de Hannover

DINAMARCA

- Casal Català de Cultura
de Copenaghen/ Catalans DK

ÀUSTRIA

- Casal Català de Viena
- Casal Català de Salzburg

REPÚBLICA TXECA

- Casal Catalanotxec

HOLANDA

- Casal Català dels Països Baixos

POLÒNIA

- Casal Català de Polònia

SUÈCIA

- Les Quatre Barres d'Estocolm

BÈLGICA

- Casal Català de Brussel·les

MARROC

- Centre Català
del Marroc

JAPÓ

Centre Català de Kansai

XINA

- Casal Català de Benjing
- Casal Català de Xangai-Catalan Institute of China
- Catalan Association of China

AUSTRÀLIA

- Casal Català de Sydney
- Casal Català de Victòria
- Casal Català of New South Wales

Els casals catalans d'arreu del món agafen volada

Per Quim Miró

Actualment hi ha 101 entitats catalanes en actiu i oficialment reconegudes pel Govern. La seva funció és promocionar el català, dinamitzar l'acció amb activitats i ser una eina d'acollida per a nous catalans en el procés inicial d'arribada a un nou país

“Dolça Catalunya, pàtria del meu cor, quan de tu s’allunya, d’enyorança es mor”. Aquest és un fragment de la cançó de *L’emigrant* (1894), d’Amadeu Vives, amb lletra de Jacint Verdaguer. Aquesta enyorança és la que s’encomana entre la munió de catalans que viuen a l’estranger. “Quan marxés a viure a l’estranger, de forma inconscient, busques un vincle amb les teves arrels. I els casals o centres catalans tenen una funció aglutinadora entre la comunitat de catalans”, explica Jordi Gairín, president del Centre Català de Luxemburg. Des d’aquesta necessitat, s’obre una vinculació estreta entre els

catalans i el país des de l’estranger que, en molts casos, acaben sent l’embrió de nous casals o centres de catalans al món. “Històricament hi ha dos perfils molt ben diferenciats: aquells catalans que van marxar a l’exili allunyant-se d’un escenari d’incertesa durant els segles XIX i XX i els qui en la darrera dècada ho han fet perquè, fruit de la seva formació acadèmica, troben una sortida professional molt més reconeguda a l’estranger”, reconeix Marina Falcó, assessora d’Acció Exterior de la Generalitat.

Actualment hi ha 101 entitats catalanes oficialment reconegudes i en actiu

arreu del món. La més antiga fou creada el 1840 a l’Havana, Cuba: la Societat de Beneficència de Naturals i Descendents de Catalunya, amb l’objectiu principal de donar ajut i suport a aquells catalans i catalanes emigrats des de principis del s. XIX que, per diversos motius, es trobaven en situació de necessitat o precarietat. L’Amèrica Llatina concentra una forta presència catalana arreu del món i seu llegat, encara, és molt visible. Argentina, amb 16 entitats, és el país que més associacions catalanes té a l’exterior. El Casal Catalunya de Buenos Aires té una llarga història i conserva un

dels edificis més emblemàtics del panorama català a l'exterior. A La Plata, a l'Argentina, s'ha recuperat un casal que va rebre la visita del president Francesc Macià, a finals dels anys 30 amb una singularitat: abraça els Països Catalans. San José és la ciutat de Costa Rica que té més accent català. De fet, un polític amb descendència catalana, José Figueres Ferrer, conegut per *Don Pepe*, se'l recorda com l'home que es va imposar en la guerra civil amb el suport de la Legión del Caribe, el fundador de la Segona República del país i el president que va disoldre l'exèrcit a Costa Rica. A Mèxic, a la ciutat de Mèrida es concentra el Casal Català del Yucatán i té el llegat de Manuel Mercader Martínez, jesuïta, veí d'El Prat de Llobregat i fundador del casal.

EL DISTINTIU D'OFICIALITAT

Internet i les xarxes socials han canviat, també, la manera de relacionar-se entre els catalans i catalanes a l'exterior. "La revolució tecnològica ha afavorit la interacció entre catalans al món i això fa que tots ens sentim més a prop", apunta Falcó. Un punt de trobada és Catalansalmon.com, una xarxa mundial de pàgines web que durant molts anys ha estat una eina de capçalera de la majoria de catalans que s'han instal·lat en qualsevol punt geogràfic del planeta.

Actualment Catalansalmon.com compta amb una distribució de 439 punts arreu del món que manté connectats més de 13.000 catalans de 138 països. El seu creador, l'informàtic Sergi Marzabal, assegura que "és una bestiesa! És una eina molt útil, sobretot, per aquells catalans que busquen informació sobre la ciutat que han d'anar a viure i per contactar-s'hi entre ells". Tot i que pràcticament en la majoria de ciutats de referència al món hi ha grups de catalans a les xarxes socials, el pas a formar una associacions amb el distintiu de l'oficialitat de la Generalitat és molt gran. Les comunitats catalanes de l'exterior són entitats privades, oficialment reconegudes en els seus llocs d'establiment i també pel Govern de la Generalitat, d'acord amb el què preveu la Llei 8/2017, de 15 de juny, de la comunitat catalana de l'exterior.

Les comunitats a l'exterior són cada cop més joves i reforcen el vincle a través de les xarxes socials. La necessitat de no perdre la llengua, les arrels i les tradicions fa que les comunitats s'agrupin i formin casals o centres amb el distintiu de l'oficialitat

El procediment de reconeixement oficial de comunitats catalanes a l'exterior s'estableixen per decret. A causa de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució per part del govern espanyol, el desplegament reglamentari dels nous casals i comunitats catalanes a l'estranger es farà pública al llarg d'aquest any mentre el departament d'Acció Exterior en redacta el decret.

La inscripció al Registre de comunitats catalanes a l'exterior de la Generalitat passa per complir un seguit de requisits que són de compliment obligat. Aquest procés és el que, en la majoria dels casos, tira enrere a més d'una comunitat que tot i estar agrupada no tramita l'oficialitat per part del Govern. És el cas de Chicago, als Estats Units, que té una comunitat catalana extensa, però al mateix temps molt dispersada. Sònia Romanos hi viu des de fa 25 anys i diu que "som pocs els qui ens vam establir-nos-hi des de fa anys i la resta, que són més de pas, no té massa ganes d'implicar-s'hi tant a fons". Entre els requisits que demana la Generalitat són, entre d'altres, que l'associació estigui constituïda al territori on estigui establerta, que els objectius fundacionals estiguin vinculats amb un aspecte de la realitat catalana o que en formin part una trentena de persones. Carme Rodés, responsable de l'àrea de la Catalunya Exterior de la Generalitat, explica que "hi ha tres elements característics en tots als casals o centres catalans: la promoció i difusió de la llengua catalana, la realització d'activitats culturals i que sigui una eina d'acollida per a nous catalans en el procés inicial d'arribada a un nou país".

LLENGUA, CULTURA I TRADICIONS

Dels més d'un centenar de casals catalans que hi ha arreu del món, la gran majoria acaba triant el mateix ventall d'activitats però cadascun hi posa el seu segell particular. Els cursos oficials de català són una eina bàsica per a la promoció de la llengua. Els participants en aquests cursos no només són catalans o descendents de catalans sinó ciutadans autòctons que volen fer un pas endavant.

Xavier Varea, president del Casal Català Les Quatres Barres-Castelar (Argentina) explica que "hi ha molts joves que els atrau viure a Catalunya i abans de traslladar-s'hi per viure-hi tenen molt clar que aprendre català els obrirà moltes més portes",

admet. Una de les accions que s'estan potenciant més en els darrers anys és cultivar l'aprenentatge del català entre els infants que resideixen a l'estranger. Hi ha casos molt diversos des de l'Escola Catalana de Londres, el Cau de la Mainada a Los Angeles, La Mainada de Roma o la Cataescola de Berlín. Des de Londres, Sònia Barrachina explica que "vam considerar que era una prioritat omplir el buit que hi havia per atendre les famílies catalanes i que calia proveir un espai d'aprenentatge de la llengua i la cultura catalanes". El projecte d'Escola Catalana de Londres s'ha consolidat i pel curs vinent la previsió és acollir més d'una seixantena d'infants d'entre 4 i 12 anys de famílies catalanes o mitxes.

La projecció de pel·lícules, els concerts de música o les lectures dramatitzades són altres accions que apropen la cultura catalana al país d'acollida.

A banda de la Diada Nacional de Catalunya, la data més assenyalada del calendari festiu dels casals catalans a l'exterior és Sant Jordi. I en els darrers anys, des del Diplocat, s'ha universalitzat el 23 d'abril arreu del món a través de la campanya *Books'n'roses* fomentant l'intercanvi de llibres i roses arreu del món amb fins a 150 activitats organitzades per casals, associacions, entitats i voluntaris a més d'una cinquantena de països en els darrers anys. Aquesta iniciativa s'ha convertit en un fenomen mundial. Londres és una de les ciutats on es viu un Sant Jordi més *a la catalana*. Camden Market es converteix en un espai de festa i reivindicació per part de les entitats catalanes a la capital britànica: des del cor musical *London Catalan Choir* fins als castellers de Londres, sota l'organització del casal Catalans-UK.

Les tradicions passen per la celebració de la revetlla de Sant Joan i, en molts casos, per Nadal amb el cagatió. La calçotada és, ara mateix, la festa culinària del país per excel·lència arreu del món. Fa cinc anys, l'empresa bagenca Ferrer va posar en marxa la campanya *Calçotades pel món* adreçada a les comunitats catalanes a l'estranger i aquest any s'han pogut degustar els calçots i la salsa de romescu en una trentena de ciutats del món. Hi ha altres tradicions, com la castellera, que estan agafant embranzida arreu. París, Londres, Copenhaguen, Edimburg, Dublín o Berlín

La Generalitat hi juga un paper destacat: dona suport a les entitats catalanes a l'exterior i n'atorga subvencions. Ara bé, el 90% de l'activitat dels casals es financia a través del voluntariat

L'aplicació del 155 va ser una sotragada que va apuntar directament l'acció exterior del Govern i els casals catalans van sobreviure sense aturar la seva activitat

són ciutats castelleres que, gràcies al padrinatge de la grans colles castelleres del país, mantenen una de les tradicions que més agraden arreu.

EL PAPER DE LA GENERALITAT

En tot aquesta activitat catalana a l'exterior, la Generalitat hi juga un paper destacat. Des del departament d'Acció Exterior es dona suport a les comunitats catalanes a l'exterior que estiguin inscrites al Registre i n'atorga subvencions. En la convocatòria de l'any 2019, que previsiblement es publicarà aquest mes de maig, es preveu destinar un milió d'euros per a la contribució de les despeses derivades del funcionament ordinari de les comunitats catalanes a l'exterior, la promoció i difusió de Catalunya i la seva cultura i llengua, d'ensenyament de la llengua catalana, de programes de caràcter social i de suport a la nova emigració. Ara bé, Falcó puntualitza que "el 90% de l'activitat dels casals catalans és a través del voluntariat". Hi ha casos excepcionals, com són el manteniment de fons bibliogràfic i arxivístic de gran valor, en el cas del Casal de l'Havana que requereixen un finançament pel seu manteniment i la seva conservació.

Històricament, els casals més antics i de més tradició disposen de seu pròpia, un immoble de propietat o de lloguer. Tot el contrari que els que s'han creat en l'última dècada, que prescindeixen de seu física i reforcen la seva activitat en diversos espais de la ciutat que els acull. Un dels escenaris són les seus de les delegacions del Govern a l'exterior. És el cas de Londres, que en el primer trimestre de l'any, el conseller d'Acció Exterior, Alfred Bosch, va inaugurar la *Catalonia House* a Londres. El delegat al Regne Unit i Irlanda, Sergi Marcén assegura que "comptem amb un espai per acollir entitats catalanes, cíviques i culturals, i que no siguin de caire polític". La comunitat catalana al Regne Unit és molt diversa i activa. Una de les entitats catalanes de referència és l'associació Catalans UK. El president de l'associació, Jordi Guidici reconeix que "és molt positiu que s'hagi impulsat la *Catalonia House*, que actua com a punt de trobada entre les mateixes entitats i el Govern".

A l'Europa central, Alemanya guanya protagonisme amb set casals o cen-

tres catalans inscrits al registre de la Generalitat: Munic, Berlín, Hamburg, Colònia, Stuttgart, Frankfurt i Essen. "Una de les prioritats de la delegació és assessorar les comunitats de catalans al país. Cada casal s'organitza a la seva manera però Alemanya és un país on l'associacionisme català és molt viu", subratlla la delegada del Govern a Alemanya, Marie Kapretz. Les ciutats amb més tradició catalana són Munic i Stuttgart. Això també provoca que siguin els casals catalans més estables i de llarg recorregut.

La relació entre comunitats és un fenomen que està guanyant força en els darrers anys. Per recorregut, els casals catalans a l'Amèrica Llatina és qui tradicionalment treballen més en xarxa, com ara el Con Sud Amèrica. Xavier Varea, president del Casal Català Les Quatre Barres de Castelar (Argentina) diu que "intensem compartir activitats però la distància és una dificultat afegida". El setembre vinent celebraran una trobada cultural a Montevideo (Uruguai).

A Europa, la connexió entre casals té un rerefons més professional. És el cas dels casals catalans de l'Europa central que segons explica Elisenda Bujons, presidenta d'Stuttcat-Catalans a Stuttgart, "busquem vies de finançament per a les activitats programades, la possibilitat de compartir-les i de forma més coordinada". Al marge d'Europa i l'Amèrica Llatina, el ventall a la resta de continents és més complex. Els Estats Units concentren tot el seu dinamisme a les costes, punts de referència turística dels catalans. La delegada del Govern a l'Amèrica del Nord i Canadà, Victòria Alsina, reconeix que "els catalans que viuen als Estats Units són, generalment, persones amb una formació alta i que acaben sent molt bons ambaixadors de Catalunya".

Mentrestant, a Àsia i a Oceania, la representació és més aïllada. A la regió de Kansai, al Japó, es va plantar la primera llavor catalana a Àsia. L'any 1988, Montse Marí va impulsar el primer casal català en terreny asiàtic per casualitat després d'una mostra d'una col·lecció privada de litografies d'Alexandre Carnudets.

La Generalitat atorga beques a les comunitats catalanes a l'exterior. Són ajuts perquè els joves catalans treballin de becaris durant nou mesos a una

Comunitat Catalana de l'Exterior. Aquest programa de beques es desenvolupa de forma conjunta amb el Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC), i és gestionat per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i Recerca (AGAUR). Qui va acollir-se a una beca va ser Sara Bailac, que durant gairebé dos anys va forjar-se al Casal dels Països Catalans de La Plata (Argentina) com a agent cultural i acaba de ser escollida representant d'Esquerra al Senat per la demarcació de Lleida en les passades eleccions generals. Bailac confessa que "vaig descobrir un món que no tenia present: la xarxa de comunitats catalanes a l'exterior. A Catalunya hi ha un desconeixement molt gran de la vida associativa catalana arreu i de la tasca de diplomàcia civil amb què actuen els casals tenint en compte que no disposem d'estructures d'estat. Precisament, aquest buit, l'omple la gent dels casals", destaca.

SUPERADA LA SOTRAGADA DEL 155

Si hi ha un moment especialment delicat en el recorregut recent dels casals catalans és quan el govern espanyol va aplicar l'article 155 de la Constitució que va provocar la dissolució de les delegacions del Govern a l'exterior però no va poder paral·litzar l'activitat de promoció de la llengua, la cultura i les tradicions arreu del món. Una sotragada que va apuntar directament a l'acció del Govern a l'exterior -dissolent les mal anomenades *ambaixades*-. Luca Bellizzi, delegat del Govern a Roma, recorda que "el fons bibliotecari Giuseppe Tavani, format per més d'un miler de llibres en català, va ser desmantellat de la seu de Roma i traslladat a l'oficina de l'Alguer, on va estar un any tancat entre caixes en un dipòsit". Des dels Balcans, el delegat Erik Hauck, subratlla que "hi va haver un silenci per part nostra a nivell institucional, però es va enfortir l'escalf de la gent". Des de Londres, el delegat Sergi Marcén assegura que "el càlcul de l'afectació al departament tant sols en el tancament de les delegacions va ser d'1,3 milions d'euros", considera que són "uns diners malbaratats" i espera que "algun dia algú des de l'Estat se n'haurà de fer responsable".

El 155 també va afectar directament la dinàmica dels casals i entitats catalanes a l'estranger. "Vam patir moltíssim. Se'ns va

tallar l'aixeta i això ens va obligar a autofinançar-nos les activitats des del propi casal", explica el fins ara president del Casal Catalanotxec a Praga, Carles Noguera. Durant un any i mig, la gestió dels casals i centres catalans va viure un dels moments més delicats. Falcó reconeix que "va ser un episodi molt difícil. Ho van desmantellar absolutament tot. Hi ha casals catalans, molt específics i amb un llegat històric al darrere, que se'ls va fer molt complicada la supervivència. Ara, estem en un procés de refer-ho tot i estem arrencant amb força, de nou".

L'acció exterior de Catalunya és en el punt de mira dels governs de l'Estat. La tensió política entre els governs català i espanyol no ha passat desapercibuda entre la comunitat de catalans a l'estranger. La majoria de casals, però, hi posen distància i deixen que les reivindicacions polítiques es facin al marge de l'associació. Jordi Busquets, president del Casal Català de Munic assegura que "som una entitat per a la promoció de la cultura i la llengua catalanes a Alemanya. I com a Catalunya, hi ha sensibilitats polítiques de tots els tipus, però totes hi tenen cabuda al Casal". A Luxemburg, l'octubre de 2017, el Centre Català de la ciutat va programar una festa grossa per celebrar el trentè aniversari de la seva fundació. La celebració, però, es va haver d'ajornar pels fets de l'1-O. El president del CCL, Jordi Gairín, explica que "el dinar previst era el dia 8, una setmana més tard del referèndum. En aquelles darreres setmanes abans i, sobretot, els dies després de l'1-O van ser complicats per a tothom i vam decidir programar-ho uns mesos més tard". El debat polític, agreujat pels fets de l'1 d'octubre, la repressió policial i el judici dels presos polítics ha encès la metxa en les comunitats catalanes arreu del món. En el darrer any i mig, l'Assamblea Nacional Catalana (ACN) està arrelant amb força a l'estranger i cada cop són més ciutats que s'abracen en l'entitat que presidia Carme Forcadell que està capitalitzant la reivindicació política dels catalans a l'exterior. Darrerament, en moltes ciutats del món s'han mobilitzat molts catalans residents a l'estranger per mostrar el seu desacord amb el govern espanyol denunciant la manca de drets i llibertats. ■

“

La majoria de casals posen distància a la tensió política entre Catalunya i Espanya i, en aquest sentit, és l'ANC qui està capitalitzant la reivindicació política dels catalans a l'exterior

L'emigració catalana s'accelera

316.599 catalans estan inscrits als consolats espanyols, el doble que fa una dècada, que era de poc més de 150.000 emigrants

La població catalana resident a l'estranger s'ha disparat en l'última dècada. Segons un informe elaborat per la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC), a data 20 de març de 2019, un total de 316.599 catalans estan inscrits als consolats espanyols d'arreu del món i registrats a l'Institut Nacional de Estadística (INE). Aquesta xifra suposa un augment del 4,7% respecte l'any anterior i de 14.074 catalans respecte el 2018.

A aquesta xifra caldria afegir els catalans que no estan inscrits als consolats (que representen segons dades disponibles per alguns països europeus una mitjana del 15% sobre inscrits). Això elevaria el total estimat de catalans residents a l'exterior a unes 365.000 persones. Les xifres s'han recollit a través del *Padrón de Españoles Residentes en el Extranjero* (PERE) de l'INE i s'elaboren sobre la base dels registres consulars i inclouen la població inscrita per votar formada per aquells inscrits al Cens Electoral de Residents Absents (CERA) i els menors de 18 anys.

Segons l'informe de la FIEC, l'augment de residents catalans a l'exterior (+4,7%) és dos punts superior a la mitjana estatal (+2,5%). Això representa que 172.597 catalans han abandonat Catalunya, i ara són residents a l'exterior. Una altra dada rellevant és que en el moviment migratori de l'última dècada i fruit de la crisi econòmica, "moltes situacions familiars que passen d'emigració temporal a emigració de llarga durada". Finalment, el grup de població catalana a l'exterior menor de 16 anys ha passat del 16,0% de 2009 al 22,0% a 2019 i, segons la FIEC, indica que "l'arrelament definitiu lluny de Catalunya afecta, cada cop més, famílies catalanes senceres".

FRANÇA, ARGENTINA I ALEMANYA, PRIMERS DESTINS

Amb 42.952 persones inscrites, França és el país del món on acull més població catalana a l'exterior. El segueixen Argentina (30.699) i Alemanya (25.263), que històricament tenen una forta presència catalana. Per continents, Europa comptabilitza 152.000 catalans, poc més que el continent americà, amb prop de 148.000 persones nascudes a Catalunya. Aquestes xifres són d'un informe elaborat per la Federació Internacional

d'Entitats Catalanes (FIEC) a través de les dades de l'Institut Nacional de Estadística (INE). Hi ha presència catalana a tots els països europeus sense excepció. La major presència de catalans a Europa és "probablement molt inferior a la real", segons la FIEC atès que "el lliure moviment de persones a l'espai de la Unió Europea fa que moltes persones no arribin a inscriure's mai als consolats espanyols o hofan, a vegades, amb anys de retard".

Els països amb més inscrits són França (42.952), Alemanya (25.263), Regne Unit (21.834), Suïssa (15.566), Andorra (15.393), Bèlgica (10.798), Itàlia (5.296), Països Baixos (5.025), Suècia (1.731), Irlanda (1.379), Dinamarca (1.120), Noruega (1.031), Portugal (1.028), Àustria (1.022), i Luxemburg (742). Els països europeus que han tingut una presència major de catalans en els darrers anys són el Regne Unit, Alemanya, Noruega i Bèlgica.

Al continent americà (un total de 147.454) els catalans estan repartits a Argentina (30.699), Estats Units (20.677), Mèxic (17.615), Brasil (12.398), Equador (10.488), Xile (9.573), Veneçuela (8.953), Colòmbia (6.646), Perú (5.449), Uruguai (4.010), República Dominicana (3.864), Bolívia (3.439), Cuba (2.832), Canadà (2.677), Costa Rica (2.054), Panamà (1.655), Paraguai (1.418) i Guatemala (1.282). De la presència catalana a Amèrica, l'informe assenyalava que "no hi ha augmentsforts, però si lents i persistents" i el retorn de molts joves llatinoamericans de segona generació a Catalunya però "no s'inscriuen als consolats espanyols al tenir la doble nacionalitat".

Estats Units i Equador són els països on la població catalana a l'exterior creix més que la resta i Veneçuela és l'únic país que experimenta una clara davallada. La presència de catalans a Àsia, Àfrica i Oceania té menys incidència respecte a d'altres continents. A Àsia estan inscrits 8.803 catalans, dels quals 1.131 a Xina, 958 a Emirats Àrabs Units, 890 a Israel, 779 a Filipines i 599 al Japó). Àfrica aplega 4.676 catalans, dels quals 1.349 al Marroc, 605 a Senegal, 274 a Sudàfrica i 276 a Guinea Equatorial. Oceania és el continent amb menys presència catalana amb 3.300 persones, dels quals 2.989 viuen a Austràlia i 308 a Nova Zelanda. ■

Pau Andrés

Preparatius de la trobada de comunitats catalanes del Con sud d'Amèrica

Amb l'arribada de la tardor al Con sud d'Amèrica, un any més lluny de casa (i ja són gairebé set anys que visc a l'Argentina), veig com la nostra diàspora escalfa motors pel que serà un any de fer un pas endavant. El tret d'eixia es va produir a finals de març amb la reunió de juntes directives de tots els casals per, entre altres temes, preparar el que serà el nostre gran encontre bianual: la Trobada de Comunitats Catalanes a l'Exterior del Con Sud d'Amèrica, endarreït un any per les conseqüències que l'aplicació del 155 va tenir entre els centres catalans a l'exterior.

En aquesta ocasió, la bona i treballadora gent de Montevideo, a l'Uruguai, seran els anfitrions de tot un seguit de casals repartits arreu de l'Equador, Paraguai, Xile i Argentina on els debats polítics, conferències, actuacions corals, esbarts i colles bastoneres tenen assegurada la seua presència.

És el cap de semana més important de l'any per a tota la Catalunya exterior al nostre continent d'acollida i malauradament també serà el primer any en el que menys resó tinga aquest esdeveniment, ja siga pel tancament de la corresponsalia de TV3 a Buenos Aires, que s'afegeix a l'apagada del satèl·lit que va patir Televisió de Catalunya el 2012 i que va deixar orfe a tots aquells catalans, ja en edat avançada, que la tenien com a finestra de comunicació amb la terra estimada. A tot això, la trobada tindrà la més que previsible absència de figures de primer nivell del Govern català recordant que en la darrera trobada va tenir el plaer de compartir la presència del conseller Raül Romeva.

Per tant, la Catalunya Exterior continuarà la seva marxa a més de 12.000 kilòmetres intentant superar el gran hàndicap de la renovació. La nostra diàspora a l'Amèrica Llatina té una edat molt avançada i en els propers anys no es preveu un relleu migratori com el que es va viure a l'Argentina en els darrers anys del franquisme. I justament un d'eixos imprescindibles dels casals és el de les dones valentes del Casal de Catalunya de Paranà.

Des de 2003, tots els diumenges de matí, aquest casal porta endavant el seu projecte de referència: un programa de ràdio en directe estructurat en quatre blocs. El primer bloc es parla d'actualitat política a Catalunya. En el segon bloc es realitzen entrevistes a

“
“
La nostra diàspora

a l'Amèrica Llatina té una edat molt avançada i en els propers anys no es preveu un relleu migratori com el que es va viure a l'Argentina en els darrers anys del franquisme

personalitats de la política o la cultura catalana o bé es parla de festes populars i tradicionals dels Països Catalans o anem de passeig per la geografia catalana. També hi ha un espai jove amb informacions actuals i temàtiques d'interès de les joventuts catalanes, i hi ha un espai d'esports en el qual els culés de l'equip radiofònic es des-fan en elogis al Barça.

Finalment es donen informacions institucionals d'activitats del Casal i de la Xarxa de Comunitats Catalanes del Con Sud. Tots els blocs comencen i acaben amb música catalana de diversos estils i èpoques. Aquest programa està conduït per Mercè Porqueres, acompanyada per a la professora de català Mónica Rodríguez; la llicenciada en Comunicació Social, Verónica Rodríguez i la politòlega Cora Ruiz Tena. Totes elles fan d'aquest quartet la veu

radiofònica principal de la nostra diàspora al Con Sud d'Amèrica, vertebrant i cohesionant a tota la xarxa.

Però la vocació informativa d'aquest Casal va arrancar l'any 1997 de manera trimestral, amb la publicació de la revista, "Paraná, per anar endavant". Amb una tirada de 400 exemplars, aquesta publicació conté temes d'interès relacionats amb Catalunya en funció de la seva especialitat professional (política catalana, teatre, literatura, arquitectura, música, psicologia, esport, cuina catalana, una part dedicada a una activitat per practicar la llengua catalana), però sobretot els temes relacionats amb el feminisme. Aquest casal és un veritable exemple per a la Xarxa i la resta de casals del món en temes relacionats amb el paper de la dona en la Catalunya Exterior.

Segur que bona part de la inspiració en desenvolupar aquest espai radiofònic fantàstic tingué el ja desaparegut i reconegut periodista Guillermo Alfieri, company de Mercè Porqueres.

Pau Andrés és secretari del Casal dels Països Catalans a La Plata (Argentina)

Alfred Bosch

per Daniel Condeminas
Fotografia de Lola Surribas

Entrevista al conseller d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència

Fa poc més de sis mesos Alfred Bosch va ser nomenat nou conseller responsable, entre d'altres àmbits, de la carpeta d'Afers Exteriors del Govern, en substitució d'Ernest Maragall qui serà un dels alcaldables a les properes eleccions municipals a la capital del país. Amb ell hem analitzat el present i futur de l'estratègia internacional de la Generalitat de Catalunya.

Un ministeri d'exteriors espanyol no pot funcionar en negatiu i s'estan equivocant

La representació institucional de la Generalitat a nivell internacional és una de les prioritats marcades pel Govern. En quin escenari es mou el seu Departament a partir de les set delegacions que ja són actives?

Hem tancat una fase de restitució, de reestabliment de les delegacions que van ser castigades, suspeses, pel 155. Som en una segona fase que és de consolidació, bàsicament a Europa, fins i tot amb noves delegacions, i quan sigui possible obrirem una tercera fase que és la d'expansió arreu del món, de manera que es pugui assegurar la presència del Govern als cinc continents.

Que Catalunya compleixi amb una obligació que, va més enllà d'un dret o d'un desig, que és estar ben connectada amb el món i que el món estigui ben connectat amb Catalunya. Nosaltres hem de ser coneguts i reconeguts arreu del món com a país, per tant, la nostra obligació en aquest societat global en la que vivim és estar presents a tot arreu. Més enllà d'Europa, on la presència s'està consolidant, hem de ser a la Xina. És impensable que Catalunya no estigui representada a la Xina, el primer país del món pel que fa a població, segona economia que algun dia, segurament, en serà la primera.

La pròrroga pressupostària com pot afectar aquests plans d'expansió de la xarxa de delegacions a l'exterior?

Ens afectarà a tots, però ja trobarem els recursos. Nosaltres vivim en l'austeritat permanent. Aquest és el Departament més petit de la Generalitat, de llarg. Tenim un pressupost de poc més de seixanta milions d'euros, dels quals Cooperació al Desenvolupament s'endú la part del lleó. A Cooperació hi destinarem, si tot va bé, més de quaranta milions d'euros, mentre que tot el que contempla el desplegament de les delegacions a l'exterior és una part mínima del pressupost, no de la Generalitat sinó

d'aquest mateix Departament. Per tant, les coses les fem amb determinació i amb fermesa. Les fem perquè ens ho creiem i ho hem de fer, però en quant a despesa és una part molt menor. Tot el sistema d'acció exterior del Govern no arriba en despesa a l'u per cent de la despesa del govern espanyol en aquesta matèria. Mentre nosaltres som el 16% de la població estatal, el 20% del PIB, en importacions i exportacions ens situem al 25%. Amb una despesa molt mesurada i molt austera, Déu n'hi do la feina que estem fent.

Més enllà del mapa de desplegament i del seu calendari, hi ha una estratègia governamental que ens agradaria conèixer més detalls. I un d'ells és la coordinació interna de la Generalitat a l'exterior, en tant que diversos organismes que pertanyen a diferents Departaments en tenen oficines fora del país: l'Agència Catalana de Turisme, ACCIÓ, l'Institut Ramon Llull, on també hi participa el Govern Balear i l'Ajuntament de Barcelona...

La política exterior del Govern de Catalunya la fixa el Departament d'Acció Exterior. Catalunya, com qualsevol país actiu, que té una producció destacada des de l'àmbit empresarial i cultural o que té un sector turístic molt actiu... és lògic que la internacionalització es produeixi a través de diferents canals. Per això, tots els departaments implicats hi han de participar, però qui acaba liderant-ho és aquest departament. Disposem d'una comissió amb tots els departaments que fan acció a l'estranger, que són gairebé tots, i a partir d'aquesta comissió interdepartamental ho anem coordinant tot. A més, per llei, qui coordina la representació de la Generalitat a l'exterior és el delegat. Perquè el delegat no és un delegat del conseller d'Acció Exterior, sinó que és un delegat del Govern. Per tant, els delegats que tenim, tot i que des d'aquest Departament es fa el procés de selecció i es determina per concurs, per meritocràcia, el delegat és qui determina totes les vessants de l'acció del Govern en totes les vessants, sigui a Escandinàvia o a Amèrica del Nord. Per això, el més idoni és que totes les oficines d'Acció Exterior estiguessin sota un mateix paraigua, que és el de la delegació exterior del Govern de Catalunya. Això passa a Londres, però també a París... i la veritat és que, d'aquesta manera, l'impacte és molt més gran, es generen estalvis i sinergies. I és positiu que sigui així.

“

Europa ha de saber que nosaltres som els millors aliats de l'Europa democràtica, de progrés i de pau, perquè som els que estem patint més vulneracions de drets fonamentals i discriminacions continuades

A banda de la representació internacional de la Generalitat, quins objectius es marca el Govern respecte les comunitats catalanes a l'exterior i els seus integrants?

Tots els governs han de tenir una política exterior, que passa per maximitzar tot tipus de relació, ja sigui acadèmica o cultural, amb les comunitats connectades amb Catalunya o amb origen al nostre país. Disposem d'una unitat especial que s'encarrega de la relació amb els casals catalans que, de forma organitzada i des de la societat civil, aspiren a representar totes aquelles persones d'origen català o ciutadans catalans que volen tenir una relació continuada amb el nostre país, i això s'ha fet amb tots els casals catalans reconeguts (més d'un centenar) als quals mirem d'ajudar de totes les maneres possibles, tant amb recursos, que són molt limitats -i ho saben- perquè no arribem a tot arreu. Ara bé, fem l'esforç de renovar, fins i tot en les èpoques més difícils, els ajuts cap aquests casals. I també mantenint-hi una relació estreta, a nivell d'informació, de comunicacions, per a que ells també puguin fer una feina -com a ciutadans lliures- de difusió de la realitat de Catalunya. I després, per descomptat, cada cop que fem una visita oficial a qualsevol capital del món, si hi ha un casal català, sempre els inclouem en la programació d'actes previstos i, al mateix temps, ens reunim amb els seus representants. Des del departament, els casals a l'exterior són un puntal. Una de les coses que més ens reclamen és el de poder exercir els seus drets com a votants, aquells que són ciutadans de Catalunya. Ja fa un temps que estem impulsant la Llei del vot exterior, a través de mecanismes adequats... Per que tots sabem que el vot rogat és un dels mecanismes que més dificulten aquest dret a vot. Hi ha moltes protestes perquè és molt complicat exercir el vot, i és molt complicat comprovar si aquest vot ha estat efectiu. I nosaltres ho volem resoldre en aquesta legislatura, com a mínim pel que fa a les convocatòries del Govern.

I amb les universitats que arreu del món tenen estudis de llengua i cultura catalanes, que en són més de 140?

És sobretot amb les delegacions que s'estableixen programes de cooperació amb les universitats. Hi ha diversos convenis que continuarem en la línia d'afavorir que l'intercanvi acadèmic sigui molt més intens, de manera que hi hagi estudiants d'aquí que

Catalunya ha d'exercir el lideratge mediterrani i Barcelona ha de ser la capital de la xarxa de ciutats mediterrànies

La societat catalana és solidària, tremendament solidària a nivell internacional. I ho ha estat en moltes ocasions, des de l'ajut a Eritrea, Etiòpia o Bòsnia

puguin anar al país d'acollida, i que estudiants d'aquell país puguin fer-ho a Catalunya, que cada cop n'hi hagi més, i ja n'hi ha molts. Per a molts joves, estudiar a Barcelona, és una opció prioritària. És un àmbit que volem aprofundir-ne. Per exemple, a Estats Units hi ha acords a Massachusetts o a Califòrnia per maximitzar aquesta relació.

Heu destacat que la part important del pressupost del Departament es destina a cooperació internacional. Quines són les pautes d'actuació en aquest àmbit, més enllà de l'objectiu que vàreu anunciar al Parlament de poder destinar-hi 0,7% de pressupost global de la Generalitat?

La primera reflexió a subratllar és que la

societat catalana és solidària, tremendament solidària a nivell internacional i ho ha estat en moltes ocasions, des de l'ajut a Eritrea o Etiòpia, a Bòsnia, amb la creació del "Districte 11", fins a manifestacions per la pau i campanyes com ara *Volem acollir o Welcome refugees...*

Històricament i ve de molt lluny, la societat catalana s'ha mostrat obertament generosa i amb una concepció solidària i pacífica del que ha de ser el món.

El Govern de Catalunya té l'obligació de representar aquesta societat. I a més, ens ho creiem, forma part de les nostres conviccions i, per tant, hem d'aplicar-ho. L'indicador del 0,7%, és adoptat per les Nacions Unides, de les aportacions dels països desenvolupats per fer reduir les

diferències entre països rics i pobres, que subscriu. No tenim cap pretext com a Govern per no ser solidaris amb el món i ho hem de demostrar. I la generositat de la ciutadania catalana -en contra de tots els tòpics- hem de demostrar que és una realitat també a l'administració. Perquè som un Govern que vol contribuir a fer un món més just i més equilibrat. A partir d'aquí, com ho fem? Doncs avançant, i haurà de ser progressivament, que no és fàcil. Ara, encara ho tenim més complicat. En un temps de pròrroga pressupostària, difícilment pots fer increments, però el compromís hi és. Tenim un pla director de cooperació en el desenvolupament que arribarà al Parlament, que esperem que tiri endavant. L'esperit és positiu.

Un dels elements exitosos de l'acció exterior va ser la intervenció catalana al procés de pau a Colòmbia, que el llavors president Juan Manuel Santos va reconèixer públicament (*) ...

Ja fa molts anys que membres de l'Institut Català Internacional per la Pau, la societat civil que és molt pacifista i molt activa, més en allò que ha pogut ajudar el Govern. És cert que en el procés de pau a Colòmbia n'hem estat capdavanters. Crec que això és un dels arguments que hem d'esgrimir més en el moment d'explicar que nosaltres també volem un procés pacífic i dialogat per a Catalunya. El que desitgem per a tot el món, també ho desitgem nosaltres. I crec que això ho va representar de forma excel·lent Raül Romeva quan va fer la seva

declaració (al judici als presos polítics catalans al Tribunal Suprem) només explicant el seu currículum. Romeva va deixar claríssim que ell és un home de pau. I no hauria de seure a la banqueta d'un judici acusat de no sé quantes barbaritats com si fos un criminal. Perquè Romeva on hauria d'estar assegut és a una taula de diàleg parlant de com trobem una solució democràtica en aquest conflicte. Perquè és el seu perfil, perquè ho ha fet tota la vida. I perquè no ha fet res mal fet, sinó tot el contrari. Aquella imatge és tan expressiva de com volem fer les coses i de com els poders de l'Estat espanyol actuen ben diferent volent impedir que fem les coses d'una manera cívica, pacífica i democràtica. I això que fem a Colòmbia, també ho estem fent a Síria i als seus voltants, on

estem col·laborant perquè els refugiats puguin tenir una vida decent, i com més aviat millor puguin fer allò que volen fer la immensa majoria, que és tornar a casa seva. Operar i cooperar sobre el terreny és importantíssim. Crec que Catalunya i el Govern han de posar tota la seva força i tota la seva convicció per contribuir a la reconciliació i a la reconstrucció de Síria.

Concretament que hi està fent el Govern?

Ara estem operant al Líban i a Jordània, i a través de l'ONU també ho fem a Turquia. Dins la Unió Europea estem treballant a les Illes gregues on hi van a parar també molts refugiats sirians. I no és només una voluntat altruista, és, a més, una obligació legal pels acords internacionals subscrits hem de contemplar el dret d'asil i l'ajut al refugiat. I ho estem fent bàsicament sobre el terreny, on es concentra majoritàriament part del problema que és entrar a Síria. I això és complicat perquè el règim és el que és i perquè encara hi ha una situació d'enfrontament armat. Però tan aviat com es pugui entrar hi hem de ser, de la mà de Nacions Unides. Com vam ser a Bòsnia, a Eritrea o a Etiòpia.

Precisament amb el drama humanitari dels refugiats, el Govern va anunciar que els ports catalans estarien oberts, però el vaixell d'Open Arms no pot sortir al mar per a la prohibició del govern espanyol...

L'asil no és només un desig ni una idea política sinó que hauria de ser una obligació per dret internacional que tots els governs haurien d'acomplir. I la Unió Europea, que en política internacional té un paper que és el de coordinar l'actuació exterior dels estats membres, va fixar un sistema de quotes d'acollida que molts pocs països estan acomplint, amb alguns que van per davant com els països nòrdics o Alemanya. A més, moralment no es pot acceptar que hi hagi vaixells com els *Sea-Watch*, que acumulen setmanes a la deriva amb desenes de dones i nens petits, gent gran, perquè no troben port que els aculli, quan aquesta és la nostra obligació! Hem de resoldre aquesta incapacitat i aquest il·legalitat. Quina és l'aportació del Govern de Catalunya? La nostra posició ha de quedar molt clara: nosaltres gestionem quatre ports, amb calat per acollir vaixells com els que fan salvaments de refugiats: Roses, Palamós, Vilanova i la Geltrú i Sant Carles de la Ràpita, i els posem a disposició d'aquests vaixells de rescat. Que després el govern espanyol hi posa obstacles? El govern espanyol posa obstacles a moltes coses, a mol-

tes, i aquesta és una d'elles. I nosaltres insistim per a que doni els permisos pertinents. El cas d'Open Arms és un cas paradigmàtic: no el deixen marxar perquè no li donen els permisos per salpar, quan són permisos que es donen de forma gairebé rutinària als vaixells que estiguin en condicions. Per tant, aquí hi ha una acció conscient del govern espanyol de no complir amb la seva obligació segons autoritza el dret internacional.

Continuem amb el govern espanyol. Més enllà de les contínues polèmiques arran de declaracions de Josep Borrell sobre Catalunya, fins a quin punt la seva posició hostil ha complicat la tasca exterior de la Generalitat?

Una de les primeres coses que vaig fer quan vaig ser nomenat va ser trucar el ministre Borrell.. He aconseguit tenir dues converses curtes amb ell, però no he aconseguit de trobar-m'hi. De fet, el seu problema és la falta de diàleg, però no amb mi sinó amb el món! Algú que de manera persistent va posant països en contra, és el pitjor que li pot passar al cap de la diplomàcia espanyola. Algú que es posa en contra dels eslovens per fer una equació entre la via eslovena i la violència, no és un bon diplomàtic; algú que diu que el genocidi dels indis americans va ser "només quatre indis que van morir" i que això va contribuir a la prosperitat dels Estats Units; algú que diu que els cònsols no poden tenir idees i que suspèn credencials a cònsols per les seves idees sobre Catalunya... és un manual d'antidiplomàcia. Més enllà dels problemes que ens posi a nosaltres, que també, tot són pegues: informes negatius a la creació de delegacions, informes negatius quan ens desplaçem a Londres, París i on sigui... tot és trobar idees per fer la guitzeta. Però un ministeri d'exterior espanyol no pot funcionar en negatiu i s'estan equivocant. Nosaltres, en canvi, actuem en positiu. Anem pel món i parlem del potencial que té Catalunya. De com Catalunya és un país obert, solidari, optimista. De com creiem que una República Catalana podria servir per a tots aquests valors. De com creiem que tot això s'ha de fer a través de la democràcia, del civisme i del foment de la pau i del diàleg.

Aviat farà 25 anys de la Declaració de Barcelona. Quines concrecions es plantejarien respecte l'estratègia euromediterrània MedCat 2030 en aquesta legislatura?

La primera decisió, molt concreta, que vam haver de prendre és si Europa i la Medite-

rrània les incloïem dins la mateixa àrea del Departament i vam decidir que sí perquè si com a acadèmic diria que el Magrib i el Màixriq formen part del continent africà, també és una evidència que com a govern mediterrani l'hem de posar en el primer punt de les nostres prioritats. Catalunya ha d'exercir el lideratge mediterrani. A Catalunya hi ha la seu de la Unió per la Mediterrània, que és l'únic organisme internacional oficial reconegut que tenim a Barcelona, i per tant, això ho hem de potenciar al màxim, hem de fer que estigui molt ben integrada al país i que el país reconegui aquesta institució com una aportació positiva. Hem d'actuar amb molta intel·ligència. Crec que ho estem fent sabent que la Unió pel Mediterrani està composta pels govern dels Estats, i nosaltres no som encara un govern estatal. Barcelona ha de ser la capital de la xarxa de ciutats mediterrànies. En aques sentit, ja hi tenim la seu de l'organització *Medcities*, que ja treballa en aquest camp de la relació entre ciutats. I sí, és una vessant prioritària, primer perquè històricament la Mediterrània és la nostra "autopista" de relacions. Segon, perquè econòmicament els moviments que tenim cada cop són més importants amb el conjunt de la conca del Mediterrani. I tercer, perquè és l'espai on nosaltres podem resoldre grans problemes. Aquí tenim la frontera entre el Nord i el Sud, i això no pot ser de cap manera.

La Mediterrània no ha de ser cap frontera...

No ha de ser el mar on s'ofeguin milers de persones cada any, això és inacceptable. El Mediterrani ha de ser aquell mar a través del qual les relacions siguin més properes i la vida humana sigui digna a les dues bandes. Hem de treballar perquè això sigui possible, i la millor manera que aquesta trinxera entre el primer món i la resta s'esvaeixi i tots siguem ciutadans igual de dignes amb les mateixes oportunitats, és que nosaltres cooperem per tal que el desenvolupament de la riba sud sigui el que ha de ser i, per tant, hi ha una obligació humana. Hem de connectar el Mediterrani al màxim amb Europa. Nosaltres som europeus però som mediterranis, i aquesta doble condició fa que siguem en un lloc clau per exercir aquest lideratge. Fa unes setmanes va haver la reunió de l'Euroregió Pirineus Mediterrània (on es va formalitzar el traspàs rotatori de la seva presidència al Govern Balear). Una Euroregió que hem de potenciar per tal de tenir eines per a que aquest discurs sigui

una realitat. Per exemple, vaig parlar amb representants d'Occitània sobre la promoció de rutes del patrimoni que no són gaire diferents a les nostres, del romànic, de migracions i refugiats. I hi ha molta gent a la Provença i a Occitània —el que a França denominen el *Midi*- que mira cap aquí, en som referència. Se senten identificats amb el nostre potencial econòmic i cultural, amb la preservació de la nostra identitat... que una part de Catalunya sigui dins les seves fronteres estatals. Això genera una proximitat i uns interessos comuns, com la connexió d'alta velocitat de tota aquesta zona amb Catalunya. Tenim molts deures pendents.

Tomant a l'estricta Europa. Què n'espereu d'aquest procés participatiu del Pla Europa que organitza la Generalitat i quines primeres conclusions es poden fer dels seus treballs inicials?

La primera conclusió és que nosaltres som europeus i europeistes, no *brexiters* sinó que som *remainers*. La segona, és que nosaltres volem liderar canvis a Europa.

Per exemple?

Hem de fer renéixer els valors fundacionals d'Europa, aquells que van permetre-la emergir després de dues grans catàstrofes com van ser les dues guerres mundials: l'Europa d'Schuman, de Monnet, d'Adenauer. L'Europa dels grans valors: la pau, el diàleg, de la democràcia i dels drets humans. Aquesta és la nostra Europa. I això vol dir actuar en positiu per a que aquesta Europa es refundi al segle XXI. Davant tenim amenaces molt fortes: de grups xenòfobs, de grups que es basen en la intolerància, en la discriminació de col·lectius sencers... Nosaltres estem a favor dels valors de l'Europa integradora, que admeti la pluralitat i la diferència, i que això ho faci d'una forma cohesionada. Hem de traçar una línia europea molt clara per tal que no prosperi la idea de l'exclusió. I això que tenim present aquí hem de tenir-ho present a Europa. Europa ha de saber que nosaltres som els millors aliats de l'Europa democràtica, de progrés i de pau, perquè som els que estem patint més vulneracions de drets fonamentals i discriminacions continuades. Nosaltres no estem a la bans de la intolerància. Ho estem explicant a tot arreu. Quan anem pel món defensant la República Catalana hi ha gent que ens entén i gent que no ens entén gaire. Quan anem pel món defensant drets i valors universals, tothom

ens entén. I ara som en aquesta fase, que no hem triat, però que ens ha caigut al damunt. I hem d'explicar la veritat. Hem d'explicar que amb el judici (al TS) i amb l'exili s'estan vulnerant drets fonamentals. Que l'única manera que té l'Estat de relacionar-se amb nosaltres és bastonejant aquella gent que vota i posant a la garjola aquells que han organitzat el vot. I això s'entén perfectament. Com s'entén perfectament que l'única solució de veritat, viable passa pel diàleg i per la democràcia, que la gent decideixi el seu futur. Amb aquest llenguatge i aquests principis, que ens creiem i que volem per a tot el món, la comprensió que tenim a Europa és ara molt més elevada. I ho és a nivell de les opinions públiques, per descomptat, i ho anirà sent progressivament entre les esferes polítiques europees: els parlaments i aviat els governs europeus. No pots anar dient que és un afer intern defensar els drets humans o una sortida democràtica; no és un afer intern, són valors universals.

I d'Europa a la mateixa Barcelona. De les teves diverses experiències—al món municipal o anteriorment a l'organització dels JJOO— com s'hauria de reforçar cara enfora?

Jo aspiro a ser el millor ambaixador del Govern, però al país el millor ambaixador que té és la ciutat de Barcelona. Tot el que té a veure amb l'esport, amb les noves tecnologies, la indústria farmacèutica, amb la cultura, el turisme... la capacitat d'atracció i d'inversió que té Barcelona, seriem uns insensats sinó la tinguéssim present. I viceversa: Barcelona ha de saber que la seva força deriva també que té tot un país al darrera, i que es nodreix d'aquest país des de sempre. Ja des de l'època medieval on el Consell de Cent de la ciutat de Barcelona era internacional. Això no és nou i, en tot cas, s'ha anat accentuant cada cop més i, per tant, hem d'anar plegats. Barcelona pot obrir moltes portes però necessita Catalunya. I si és bo per Barcelona —com deia Pasqual Maragall— és bo per Catalunya, i si és bo per Catalunya és bo per Barcelona.

() Nota de l'entrevistador: per conèixer a fons la participació catalana al procés de pau a Colòmbia, recomanem la lectura del llibre "La conspiración catalana para la paz en Colombia. Secretos de la diplomacia ciudadana" de Vicenç Fisas, qui en va ser el seu principal protagonista. ■*

Rafael Hidalgo

Ràdio a Roma, a la catalana

Cap a finals de la primavera passada, uns quants catalans ens trobàvem a la terrassa d'un hotel a Roma amb unes meravelloses vistes sobre la ciutat eterna, quan, de cop i volta, es va presentar un home not, jove i fort, amb el qual ens hem fet amics de tant veure'ns cada setmana.

Qui érem i què hi fèiem allà? Érem una colla de catalans de l'Associació de Catalans a Roma i ell era en Max, el president de la Penya Blaugrana i conductor de la Ràdio Barça Roma. Ens volia oficialitzar una proposta: fer una ràdio pels catalans d'Itàlia -que no som pas pocs- encara que no tants com els italians a Catalunya. La idea de fer una ràdio ens va semblar molt interessant, no cal dir-ho, i ens va deixar bocabadats, gairebé sense paraules. Sense adonar-me'n ja li estava preguntant a en Max la durada i els continguts del programa... M'hi vaig posar de peus a la galleda, jo que em considero un home de poques paraules.

Durant l'estiu, vaig anar un dia a la seu de la ràdio, i en Max i jo vam fer una primera prova, el que se'n diu tècnicament com a prova pilot. La posada en escena va ser engrescadora, no cal dir-ho. Però una hora de ràdio setmanal -tot i que a l'inici va ser quinzenal- semblava molt difícil d'omplir al principi. Us he de confessar que en cap ocasió hem encabít el programa en seixanta minuts. Sempre acaben sent nouranta o més. Des d'aleshores, el meu cap va començar a rumiar tota mena de continguts: des de triar les persones per entrevistar a la temàtica que fos més atractiva pels oients. Dit i fet.

L'estrena va ser un dia molt assenyalat: l'11 de setembre. I a partir d'aquí hem anat evolucionant el programa. La intenció inicial era apropar-nos a la comunitat catalana d'Itàlia i de Catalunya, a través d'internet. Per això, primer el programa era en català. Però vam adornar-nos que una prioritat havia de ser d'obrir la porta a la comunitat italiana, a aquells qui tan bé ens havien acollit a tants de nosaltres, i fer-los conèixer la nostra terra, els nostres costums, la llengua i la literatura, la cultura, les tradicions, tot allò que els que som lluny del nostre "país petit" ens estimem per molt que siguem lluny o passin els anys.

La nostra idea és que "qui coneix, estima o acaba estimant". I això és el que volem per damunt de qualsevol altra cosa. Que ens estimin com a gent i com a país, que sàpiguen qui som, d'on venim i on anem, com hem viscut i com volem viure. Per això hem parlat de cuina, de llibres, de literatura, de música, de personalitats, de curiositats històriques, de tradicions, de llocs entranyables i, també, una mica de política. I de tot això n'hem parlat donant veu a molta gent, de moltes sensibilitats diferents. Perquè Ràdio Catalunya Itàlia sigui sent una ràdio de tots i feta per moltes veus, plural, lliure i oberta.

Rafael Hidalgo és presentador de 'Ràdio Catalunya Itàlia' a Roma

estrenem nou web

líniaxarxa.cat

METROPOLITAN
Friends

Momentos que apetece compartir

**CONDICIONS
EXCEPCIONALS**

SI ET DONES D'ALTA AMB UN AMIC
VÀLIDA FINS DIMARTS 30 D'ABRIL

A MÉS,
UNA MOTXILLA
PER A CADA UN.

METROPOLITAN
LAS ARENAS
C.C. Arenas de Barcelona 3ª Planta
93 426 00 76

METROPOLITAN
GALILEO
Galileo, 186 · 93 490 50 40 (Al costat d'Av. de Madrid)

NOVES INSTAL·LACIONS

INSCRIPCIÓ ON-LINE

www.clubmetropolitan.net

BARCELONA (7) · MADRID (4) · ZARAGOZA (2) · BILBAO (2) · SANTANDER (2) · SEVILLA · GIJÓN · VIGO · LA CORUÑA · MURCIA

Joan Tristany

Un escenari per als més preparats

El darrer informe d'AMEC "Conjuntura 2018 i Perspectives 2019", presentat aquest mes de març, assenyalava que el 79% de les empreses (gairebé el doble que el 2017) han detectat dificultats en la seva activitat internacional. Ens trobem davant d'un entorn internacional caracteritzat per l'alentiment del creixement del PIB i el comerç mundial, al que cal afegir la incertesa i l'augment de barreres al comerç. Al còctel s'hi suma a més la revolució tecnològica que està provocant grans transformacions en la indústria i el model productiu.

Els canvis en les regles de joc en l'escenari internacional han obligat a les empreses a realitzar un major esforç per mantenir la seva posició en els mercats exteriors. Es diferencien aquelles que han iniciat noves estratègies en els últims anys, com són el desenvolupament de nous productes (un 80% de les empreses confirmen que l'han aplicat com a principal estratègia en 2019), la diversificació de mercats, el desenvolupament del talent i la capacitat inversora a l'exterior, com es detalla l'informe.

Per aconseguir els mateixos resultats, les empreses han hagut de ser més competitives. Les que millor han aguantat han estat les més ben preparades i amb més experiència, com ho són les empreses d'AMEC, que busquen punts de trobada, intercanvi i aprenentatge.

I és que en aquest escenari tan canviant i incert, compartir les experiències es torna essencial: aquella empresa que es troba de sobte amb una dificultat imprevista per un canvi normatiu en un mercat i ho explica a la resta permet que la següent que hi arriba una setmana més tard no es trobi amb el mateix problema.

Així, tot i les grans dificultats, l'exportació total de les empreses d'AMEC ha augmentat un 11,4% el 2018, molt per sobre de l'1,1% de mitjana a Catalunya i del 2,9% a la resta de l'Estat.

Les empreses avui en dia han de dedicar esforços per mantenir-se permanentment actualitzades sobre els canvis geopolítics que es produeixen al món. És per aquest motiu que han manifestat el seu interès en la prospectiva (geopolítica i tecnològica) i el desenvolupament de capacitats per anticipar-se i adaptar-se. AMEC, en el darrer any i mig, ha intensificat l'activitat de prospectiva, amb la creació de la nova àrea de Prospectiva.

I és que al mateix temps que les empreses, les organitzacions també han d'anar innovant per tal de ser efectives. AMEC és la primera associació empresarial europea en posar en marxa un pioner sistema per mesurar l'impacte de la seva activitat en els seus associats, per tal de poder incrementar el valor de la seva actuació en la competitivitat internacional de les empreses. L'objectiu és respondre amb la màxima eficiència a les necessitats de la indústria internacionalitzada. En l'entorn global en el qual estem immersos, això vol dir treballar per garantir la competitivitat del nostre teixit productiu i la seva continuïtat, essencial per mantenir el benestar social.

Joan Tristany és director general d'AMEC

I és que en aquest escenari tan canviant i incert, compartir les experiències es torna essencial: aquella empresa que es troba de sobte amb una dificultat imprevista per un canvi normatiu en un mercat i ho explica a la resta permet que la següent que hi arriba una setmana més tard no es trobi amb el mateix problema

Entrevista a **KARIM ADDUCHI**

Per Quim Miró

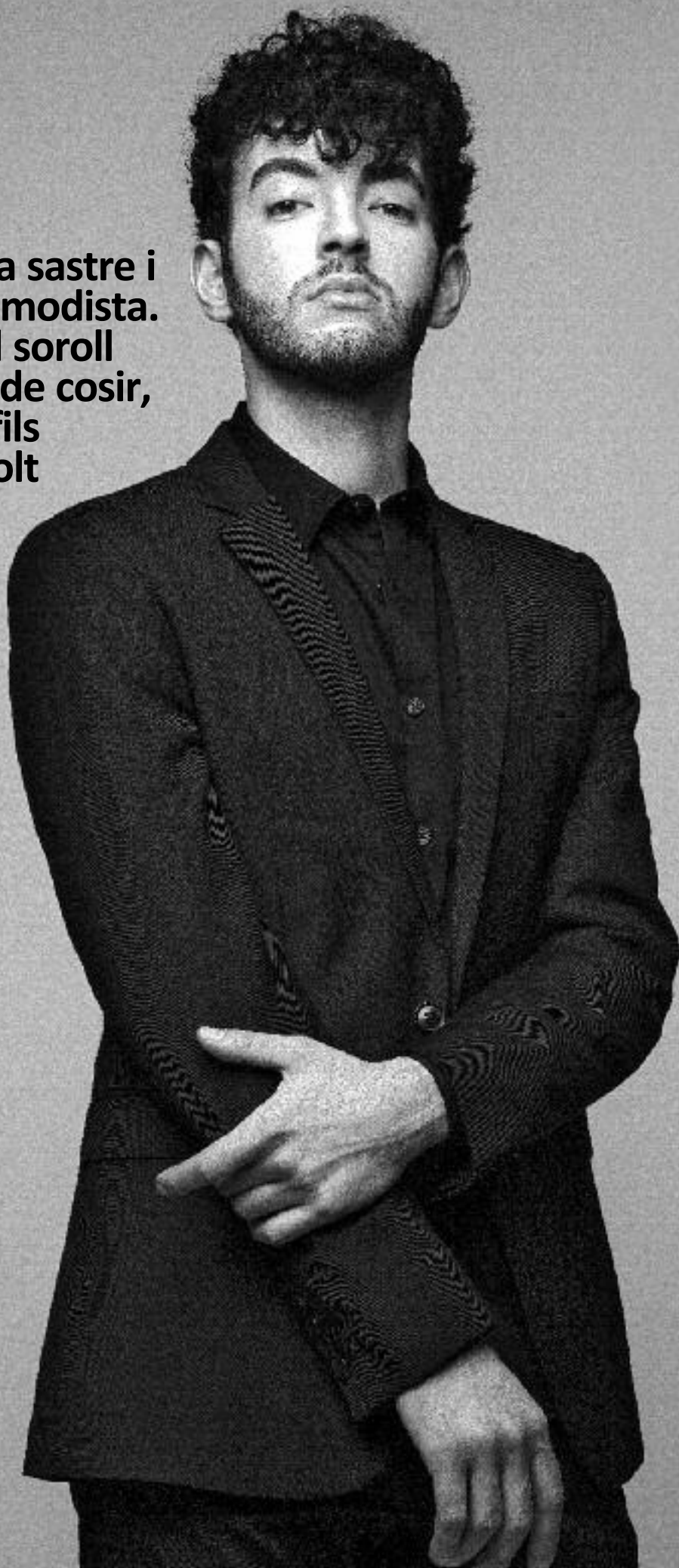
Nascut a Imzouren (Marroc, 1989), criat i format a Catalunya, Karim Adduchi s'ha convertit en la nova promesa de la moda internacional. Amb només 30 anys, el dissenyador marroquí d'origen i català d'adopció, acaba de presentar la seva nova col·lecció a la setmana de la moda de París. Fill d'un sastre i d'una modista, reivindica els seus orígens i els transmet en els seus dissenys. La seva trajectòria està marcada pel seu pas per Martorell: primer, a l'escola d'arts i moda de Ca l'Ollé i, després, al seu pas per l'Institut Pompeu Fabra on les seves mestres el van guiar cap a l'art. La revista *Forbes* l'ha considerat un dels joves amb més projecció internacional i el seu repte és crear una marca de roba sota el seu segell.

**El meu segell
està inspirat en
la meva infància
al Marroc**

“

El meu pare era sastre i la meva mare, modista. Des de petit, el soroll de la màquina de cosir, les tel·les i els fils m'han sigut molt familiars

Vostè va néixer al Marroc, viu a Amsterdam des de fa vuit anys, tot i que la vida l'ha feta a Martorell, on hi resideixen els seus pares i els seus germans. És un belluguet?

M'hi considero i ho porto molt endins. Al Marroc hi vaig viure molt poc temps, però és una etapa cabdal per a la meua vida. Tot i que jo era molt petit recordo a la meua mare cosint. El soroll de la màquina de cosir, el tacte de les teles, els fils... tot això ha marcat la meua vida. Quan tenia cinc anys em vaig traslladar a Martorell, amb els meus pares i el meu germà. Ara, viatjo molt sovint al Marroc perquè els meus avis hi viuen. Quan sóc a Imzouren, al pati de la casa on vaig néixer, tinc la sensació que el temps no ha passat, com si veiés el Karim que tenia quatre i cinc anys. La memòria sempre em porta al mateix lloc, al Marroc.

vaig haver de marxar a l'estranger per seguir creixent professionalment.

Vostè ha seguit la tradició familiar de casa seva: el seu pare era sastre i la seva mare, modista. Ells en són responsables que hagi acabat sent dissenyador de moda?

Quan vivia amb els pares a casa vaig conèixer entre fills i costures. Jo tornava de l'escola i la meua mare sempre estava cosint. El meu pare va ser sastre al Marroc però a Catalunya va haver de dedicar-se a un altra cosa per poder viure. Era una cosa molt familiar, però jo els he tingut molt respecte. Al Marroc, els oficis estan molt ben valorats, hi ha un respecte molt entre les famílies i jo tenia por a decebre l'ofici dels meus pares. La distància amb la meua família, però, m'ha alliberat i al perdre la por m'ha sortit el talent des de molt endins transmeten moltes coses que he viscut a casa des de ben petit. La meua moda està inspirada en la meua infància.

A més de la influència a casa, hi ha una etapa decisiva que és el seu pas per l'institut de Martorell. És l'empenta definitiva?

Sí, la influència de les meues mestres al Batxillerat artístic, Mamen Zaera i Luisa García-Muro, van ser determinants en una etapa clau de la meua vida. Mentre la majoria dels meus companys dubtaven a quina carrera escollir, jo ho tenia claríssim que volia estudiar Belles Arts un cop acabés el Batxillerat. Ara bé, fins aquell moment, tot el que havia fet era dibuixar i pintar a Ca l'Ollé, però jo tenia un secret molt interioritzat per a la moda. Recordo que una de les mestres, la Mamen, em va veure tant interessat que em va deixar un video VHS dedicat a la moda. Després de veure el reportatge li vaig dir: jo em vull dedicar a la moda! Aquell anhel va despertar de dins meu. A l'institut vaig descobrir l'art amb un toc més modern del que havia fet fins a l'aleshores a l'escola.

De Martorell a Barcelona. De l'institut a la universitat. Què va suposar aquell salt, del poble a la ciutat?

Als 18 anys em vaig instal·lar al barri Gòtic de Barcelona. Va ser una etapa d'una bogeria absoluta, tot i que a casa va suposar un gran esforç econòmic. L'etapa universitària sempre és de descoberta, de canvi en relació amb el passat i d'enfocar

La seva família es va traslladar a Catalunya quan vostè tenia cinc anys. Què recorda d'aquell primer canvi vital de la seva vida?

El primer record és per al meu pare. Al poc temps de néixer ell es va traslladar a Martorell per treballar-hi perquè, amb dos fills, els meus pares necessitaven més ingressos per viure amb garanties. Fins que no vaig tenir cinc anys, que vam marxar del Marroc, no ens hi vam retrobar. El primer record conscient que tinc del meu pare és a l'aeroport del Prat. Sempre dic que el vaig conèixer allà.

Què recorda de la seva infantesa a Catalunya?

Ens vam instal·lar en un pis del cas antic de Martorell. Era molt introvertit, tímid i, sobretot, molt curiós. Recordo que, al principi, no parlava ni català ni castellà i la meua manera de comunicar-me amb la gent era dibuixant. Estudiava a l'escola Els Convents, jugava al carrer amb els amics, però de ben petit els meus pares em van inscriure a l'escola d'arts i moda de Ca l'Ollé. Aquí va començar tot. Recordo que quan era a l'escola sempre desitjava l'hora de marxar cap a Ca l'Ollé. Sempre tenia ganes d'acabar les classes per anar a dibuixar i aprendre amb el mestratge dels professors Lluís Rodríguez i Carme Pardo. Martorell és casa meua, el porto dins al meu cor, però

el futur. Va ser una època de molta experimentació, de conèixer moltíssima gent de diferents ciutats de l'Estat espanyol. Per a poder-me pagar el lloguer del pis i el material que utilitzava a la universitat vaig haver de fer de tot. Des de guia de les exposicions al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB), al MACBA i a la Fundació Miró fins a estilista o becari en una empresa de publicitat. De l'època de guia als museus, el que em tenia fascinat era veure les cares dels visitants i la reacció que tenien quan observaven les obres d'art exposades.

Amb 22 anys, però, torna a marxar i decideix obrir una nova etapa a Amsterdam. Va ser l'atzar que el va assenyalar que el seu destí era a Holanda?

Vaig sentir que Barcelona se m'havia fet petita i que necessitava nous horitzons. Quan em sento estancat, necessito trobar nous espais per créixer. I a Barcelona sentia que m'estava perdent moltes coses que passaven arreu del món, que no tenia facilitat amb l'anglès i que necessitava créixer personalment, també. El meu destí va ser una casualitat. Jo em vaig inscriure a tres escoles d'art de París, Londres i Amsterdam. I va ser a Holanda on m'hi van admetre. L'aterratge a Amsterdam va ser molt bèstia! No parlava un borrall d'anglès i molt menys holandès i al principi aquest aspecte em va limitar moltíssim. Em vaig graduar a la Gerrit Rietveld Academie i també treballava per pagar-me els estudis. Després de més de 7 anys, ara ja hi estic totalment adaptat.

Un temps que li va permetre presentar les seves primeres tres col·leccions, rebre el premi Amsterdam Culture Award 2018 per a la seva contribució a la visibilitat de la capital holandesa en l'escenari i internacional i participar a l'Amsterdam Fashion Week. L'etapa a Holanda no pot ser més reconfortant.

Cada cop que em passa una cosa positiva a la vida tendixo a mirar enrere per adonar-me d'on vinc i cap on vull anar. Per mi va ser un honor rebre aquesta distinció. Amsterdam és una ciutat que em va acollir des del primer dia i que m'inspira cada dia. Que et premiïn quan et trobes en una fase tan primerenca de la meua carrera professional va suposar un impuls molt gran de cara a la projecció al

Als 5 anys, vaig traslladar-me a viure a Martorell. A l'escola d'arts de Ca l'Ollé i a l'Institut Pompeu Fabra va ser on va despertar la meua passió per la moda

món. I participar en la primera fira de moda de referència va ser una gran alegria.

Vostè no es reivindica com a artista polític però sí que intenta posar èmfasi d'aspectes socials en la seva obra. És el cas de la col·lecció *She Has 99 Names*, que destaca el paper de la dona en la societat magrebí.

Aquesta col·lecció és una oda a les dones berberes, un homenatge a la meva mare, a les meves tietes que han treballat sempre amb un somriure als llavis. Jo vaig créixer entre dones perquè el meu referent masculí, el meu pare, era treballant a Catalunya. Vaig voler fer una declaració mostrant una dona única, que té diferents fases i moments vitals, però sempre troba la seva força com a dona. És un missatge positiu d'una comunitat -la marroquina- solidària i integradora. Vull mostrar l'altra cara del Marroc i trencar tòpics perquè el món ens veig tal com realment som. La meua manera de contribuir a la cultura del Marroc sense prejudicis és a través de la meua obra.

Els seus dissenys han cridat l'atenció de les principals revistes de moda: *Vogue*, *ID* i *Glamcult*. En les seves primeres col·leccions posa de relleu les seves arrels marroquines.

Els teixits, les siluetes, l'ambient marroquí sempre estan presents, però sempre combinats amb la visió que va més enllà de mi mateix: la combinació de la transformació de la tradició en contemporània, així és com m'inspira el Marroc. El meu disseny és genuí i personal. És una moda que t'empeny cap enfora i et dona la benvinguda. Sóc transparent amb un missatge clar i positiu i és la intenció que tinc sempre. Ara bé, el segell Adduchi no és únicament meu si no treballa amb dos sastres sirians, un treballador de fusta d'Alep i un brodat eritreu. El resultat d'aquesta col·lecció és una barreja de gèneres, teles berberes, brodats russos i motius sirians, en talls molt moderns, que il·lustren la complementaritat de les cultures i la màgia de la comunitat.

D'Amsterdam a la Paris Fashion Week. Fa unes setmanes va presentar a la capital francesa la col·lecció *Maktub*, una paraula àrab que significa "allò que està

escrit". El seu destí està escrit?

La col·lecció és una combinació d'alta costura i de *prêt-à-porter* femenina que, d'aquí sis mesos, es podrà comprar a les botigues. Ser a París va ser un altre somni fet realitat. Per a qualsevol artista, París és l'escenari ideal perquè París és moda i ho és tot. Aquesta ciutat m'ha atrapat i m'agradaria instal·lar-m'hi tard o d'hora.

El més bèstia que li ha passat fins ara ha estat aparèixer a la llista Forbes entre les 30 personalitats menors de 30 anys més influents del món?

Va ser completament inesperat i em va deixar glaçat! Vist en perspectiva, puc dir que és una mostra més que si lluites pots aconseguir el que et proposis. Jo vaig néixer en un poble molt petit del Marroc i ara formo part de la llista Forbes. Ha estat un honor per a mi destacar el poder que la moda ha de crear comunitats i nous espais. És genial utilitzar la moda per crear nous ponts i una oportunitat per seguir complint més somnis. Ara bé, també fa que el llistó de l'exigència sigui una mica més alt.

Quin és el somni o propòsit a curt termini de Karim Adduchi?

En primer lloc, seguir divertint-me, marcar la diferència i inspirar a altres artistes joves. Vull mostrar-los que tot és possible sempre que tens una actitud positiva davant la vida. Com a creador, vull seguir sent el més transparent possible, mostrar-me com sóc interiorment, ser fidel a mi mateix i honorar els meus orígens i la meua cultura. No em vull convertir en un empresari perquè necessito constantment contactar amb les tel·les i amb la gent que treballa al meu costat. Sóc ambiciós però hem d'anar pas a pas i assaborir cada moment.

Podem esperar les botigues de Karim Adduchi a curt termini?

El pla és obrir botigues en el futur per seguir posant èmfasi al sentit més social de la moda. Encara no sabem on desenvoluparem aquest projecte. L'estudi és a Amsterdam, però potser em trasllado en una altra ciutat d'Europa. Encara no hem marcat les idees, almenys la visió és global. Vull seguir col·laborant amb museus i fundacions... tinc moltes idees al cap però el més important és ser feliç amb el que fas. ■

Transmeto un missatge positiu de la comunitat marroquina, solidària i integradora. Vull mostrar l'altra cara del Marroc i trencar tòpics que no ens ajuden al fet que el món ens vegi com realment som

Olga Irastorza

Clústers transfronterers per impulsar competitivitat i innovació

L'exemple d'Euskadi, Navarra i el País Basc francès

El teixit empresarial de la nostra zona transfronterera, fet de Pimes en majoria, necessita un assessorament per poder relacionar-se, per poder creuar el Pirineu per poder iniciar i realitzar projectes de desenvolupament econòmic. Les causes poden ser múltiples. Primer perquè les diferències administratives i normatives, tot i estar aquests dos estats a Europa, són importants, i les Pimes tenen un cert desconeixement de la realitat econòmica dels seus veïns del Nord cap al Sud dels Pirineus i viceversa. I segon, més enllà de la dificultat lingüística, perquè la cultura empresarial és diferent i sorgeixen espais d'incomprensió entre gerents de les pimes.

La proximitat entre aquests territoris és una veritable sort i ocasió per iniciar una internacionalització tant en productes com en serveis. Diverses empreses a les quals el mercat mundial els agafa una mica gran, es preparen a internacionalitzar les seves activitats relacionant amb el veí, bé sigui creant una activitat de l'altra banda del Pirineu o del Bidasoa (agència, sucursal o filial) o desenvolupant una acció comercial basada en un estudi de mercat d'una zona propera per poder fer les primeres referències de client.

A primers d'enguany s'han creat tres clústers transfronterers entre Euskadi, Navarra i País basc francès, com a resultat del programa COMPETITIV'eko, finançat al 65% pels Fons Interreg Poctefa. Aquests Clústers transfronterers reuneixen actualment 87 empreses, centres tecnològics, centres de formació i clústers dels tres territoris implicats en el programa després d'una tasca de dinamització duta a terme pels socis d'aquest projecte: la Cambra de Comerç de Bayonne Pays Basque (cap de colla del projecte), la Cambra de Comerç de Guipúscoa, ORKESTRA Institut de la competitivitat d'Euskadi (Fundació de Deusto) i SODENA, agència de desenvolupament econòmic de Navarra.

UN CLÚSTER PER TEMÀTICA

ADDITIVALLEY que agrupa 25 entitats se centra en la fabricació additiva o impressió 3D representant 18 tecnologies diferents tant en polímers com a metall. Aquesta agrupació pot elaborar solucions parell diversos sectors (equips industrials, aeronàutica, automoció, medical, oil & gas i tèxtil).

BIGDATIA, que reuneix 17 entitats al voltant de Big Data i Intel·ligència artificial amb competències complementàries en

La cooperació transfronterera comporta, en moltes ocasions, valor afegit tant econòmic com cultural

activitats (captació de dades, anàlisi i disseny d'eines) i en sectors clients representats (indústria, agroalimentari, mobilitat, turisme, serveis, finança & salut).

INNOVMEDICA Alliance, que amb 39 entitats agrupades en la mateixa estratègia, es dedica a presentar innovació en dispositius mèdics a mida.

Per a la constitució d'aquests Clústers transfronterers, aquestes entitats han signat un conveni comproment-se en compartir informació entre elles, treballar en projectes europeus, i respondre a oportunitats d'innovació i de negoci conjuntament. Aquesta lògica col·lectiva és un dels objectius perseguits per COMPETITIV'eko que ha apostat per crear, amb aquestes cadenes de valor transfrontereres, una massa crítica econòmica en cada àmbit per poder guanyar visibilitat a Europa i ser competitiu en els mercats europeus i internacionals.

ANÀLISI DE LES RIS3

COMPETITIV'eko es va iniciar amb l'anàlisi de les Estratègies d'innovació dels tres territoris implicats en el programa: Euskadi, Navarra i Nouvelle Aquitaine. Cada territori havia definit les seves prioritats dins de les RIS3. El propòsit de COMPETITIV'eko ha estat el d'identificar àrees de complementarietat entre aquestes polítiques i veure activitats que puguin aportar valor afegit a cada territori i als tres alhora. El caràcter transfronterer permetria crear cadenes de valor compartides i un abast professional més ambiciós.

D'aquesta anàlisi, van sortir-ne cinc àmbits convergents i potencialment creadors d'innovació i competitivitat per a les empreses, centres tecnològics, centres de formació i clústers: indústria 4.0, energia, agroalimentari, mobilitat i salut.

A partir d'aquests resultats, es va tractar d'indagar activitats en què les pròpies empreses o centres tecnològics presentaven més innovació. Amb entrevistes repetides amb els actors econòmics de cada territori, els socis de COMPETITIV'eko han pogut destacar dos sectors prioritaris: indústria 4.0 i salut.

Després recopilar dades i analitzar la maduresa de les temàtiques, les competències i tecnologies presents en els tres territoris, es va optar per tres activitats amb futur: Big Data & Intel·ligència artificial, Fabricació avançada / additiva més dispositius mèdics a mida. D'aquí van sorgir els tres Clústers creats.

METODOLOGIA DE TALLERS TEMÀTICS I TROBADES I TRANSFRONTERES

Tot aquest treball va desembocar en un conjunt d'empreses, la majoria de les quals no es coneixien i mai havien col·laborat en projectes. S'han anat organitzant tallers en les tres temàtiques per anar informant, creant cultura comuna i confiança entre professionals. En una lògica d'embut, el nombre d'entitats involucrades s'han anat establint fins a signar, cadascuna, el compromís esmentat més amunt.

Amb cada grup s'ha anat elaborant un full de ruta d'accions precises: crear una marca comuna, comunicar de manera concertada, promoure les cadenes de valor col·lectives, participar en Fires professionals, captar oportunitats de negoci i licitacions o concursos.

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS D'INNOVACIÓ

En el sector de la salut s'ha anat encara més enllà. Amb la presència de centres hospitalaris i clíniques importants a la zona transfronterera prevista, s'ha signat amb sis d'elles un acord de col·laboració en el qual cada establiment s'ha posicionat com a plataforma d'innovació.

En aquest conveni, cada establiment es compromet a donar informació sobre problemàtiques no resoltes en la seva pràctica professional i que necessitarien solucions a mida. Així diversos temes s'han anat tractant: elaborar una eina de decisió, de gestió i d'anticipació per a una clínica captant i analitzant totes les dades a disposició segons una metodologia relacionada amb big data més intel·ligència artificial; estudiar un dispositiu de lipomodelatge òptim per a la pràctica de reconstrucció de pits; generar una gestió automatitzada dels àpats en un centre hospitalari integrant les característiques alimentàries dels pacients; etc.

COMPETITIV'eko

BASAT EN L'EXPERIÈNCIA DE BIHARTEAN

Aquest programa COMPETITIV'eko procedeix del coneixement i de l'experiència acumulada per la Cambra de Comerç transfronterera BIHARTEAN. Creada el 2010 entre les Cambres de Bayonne Pays Basque i de Guipúscoa, aquesta entitat ha assessorat unes 1.200 Pimes de tot sector econòmic des de la seva creació. A la fi del 2017, es va afegir a aquest Consorci la Cambra de Navarra, el que constitueix avui un conjunt de més de 8,5 milions d'habitants i gairebé 4 milions de persones actives. La Cambra transfronterera té dues tasques avui: assessorar les empreses de tots aquests territoris que tinguin un projecte transfronterer i impulsar accions col·lectives, crear cadenes de valor sectorials i projectes col·lectius. Aquesta eina té com a objectiu principal crear un espai econòmic transfronterer potent cara a als reptes europeus.

La cooperació transfronterera ofereix noves vies de desenvolupament econòmic basades en innovació i en complementarietat. Permet anar a buscar activitats, productes, serveis que no existeixen al seu propi territori i que poden venir bé per completar les cadenes de valor. Això també introdueix innovació en la manera de cooperar i de gestionar un col·lectiu multicultural. Per tant, la cooperació transfronterera comporta, en moltes ocasions, valor afegit tant econòmic com cultural.

Olga Irastorza és directriu de BIHARTEAN des de la seva creació el 2010

Sergi Marzabal

La lleugeresa insostenible del turista

A Catalansalmon tenim una tradició anual des del 2005: fer una trobada per Sant Esteve a Barcelona. Perquè el 26 de desembre? Bàsicament per dues raons: la primera és logística. A tots ens agrada compartir el Nadal en família, allò de “cada ovella al seu corral...”. Així que, qui més qui menys, intenta combinar-s’ho per ser aquestes dates a Catalunya. La segona és més prosaica. Després d’atipar-nos la nit de Nadal, del dinar de Nadal que s’ajunta amb el dinar de l’endemà, els catalans que vivim a l’exterior arribem per Sant Esteve farts com a vedells de menjar, però també, no ens enganyem, de veure la família. Després de tants dies familiars i de trobades culinàries concentrades, enyorem aquella llibertat de viure a l’estranger, i reunir-nos en una taverna i compartir batalletes de nou amb altres catalans que viuen lluny de casa com nosaltres i amb els que compartim ja més afinitats que amb els amics de casa, ens torna una mica a la nostra realitat...

Sí, és clar que a tots els que vivim lluny de Catalunya ens agrada tornar a casa puntualment per tornar a assaborir aquell menjar que fa setmanes que et balla a la punta de la llengua, per veure els amics pels quals res no ha canviat si fa o no fa, i que et pregunten sobre les teves exòtiques aventures, veure com han crescut els nebots o com han envellit els pares. Però no ens enganyem; viure a Catalunya no és pas cap *xollo*. La crisi, la precarietat laboral, la desprotecció del treballador, les incògnites sobre les pensions... i l’etern conflicte amb l’Estat Espanyol. Personalment no deixo de preguntar-me quanta feina podríem fer per a la comunitat catalana de l’exterior si poguéssim dedicar tot el temps, energia i diners que ara dediquem a defensar-nos dels atacs d’Espanya...

La realitat dels catalans a l’exterior ha canviat dràsticament els darrers 15 anys i això té un únic responsable: Internet. Segurament us sonarà a batalletes de l’avi, però fa 15 o 20 anys, els catalans que vivien fora s’escrivien cartes manuscrites, i havien de posar data un dia i una hora per fer una trucada amb la família, que es pagava a preu d’or. Els diaris esportius arribaven amb una setmana de retard (i això només a les grans ciutats) i l’única manera de trobar-te amb catalans era al voltant dels casals catalans. Per bé o per mal, això ha canviat radicalment. Escric aquest

Qualsevol profeta/sociòleg temporal, diria que aquest intercomunicat global faria desaparèixer el sentiment de catalanitat per abraçar una comunitat galàctica hiperconnectada, i que això d’identificar-te amb una bandera que representa un tros de terra entre els Pirineus i la Mediterrània seria una cosa més folklòrica que no pas pràctica. Doncs resulta que és més aviat al contrari

article des de l'avió: de Sao Paulo a Buenos Aires, des d'on li entregaré al cap de continguts que viu a Saint Louis (Estats Units) i que ho publicarà en aquesta revista que es pot llegir al portal Exterior.cat. I tot això en menys de cinc minuts.

Qualsevol profeta o sociòleg temporal, diria que aquesta intercomunicat global faria desaparèixer el sentiment de catalanitat per abraçar una comunitat galàctica hiperconnectada, i que això d'identificar-te amb una bandera que representa un tros de terra entre els Pirineus i la Mediterrània seria una cosa més folklòrica que no pas pràctica. Doncs resulta que és més aviat el contrari.

Després d'anys de voltar pel món vivint a llocs com la plujosa Dublín, la caòtica ciutat de Mèxic, als *proud States of America* i, ara, a Sao Paulo, i visitar llocs per tot el món -de Hawaii fins al Japó- hem tingut l'oportunitat gairebé única de trobar-nos a catalans de tot arreu per fer una birra i xerrar una bona estona de com es viu la realitat de cada país des dels ulls d'un/a catala/na. I de forma natural hi ha un fet que es repeteix allà on hem trobat catalans, gairebé sense excepcions: l'afinitat automàtica que tenim els catalans que vivim a fora.

Segur que als que viviu a Catalunya us semblarà una bajanada, però després d'estar vivint a fora, ballar-te amb un idioma nou, buscar feina, de lluitar contra els visats, permisos de treball o burocràcia aclaparadora, tenir l'oportunitat de seure amb uns desconeguts en català i compartir experiències, i deixar-se anar després de molt temps intentant buscar les paraules en una altra llengua, és un orgasme intel·lectual.

Qualsevol català que ha viscut fora us ho podrà confirmar amb un gran somriure.

Hi ha trets comuns en tots els catalans que viuen a fora; us podria parlar de l'obligació autoimposada de parlar l'idioma local, de la passió pel menjar de casa, de la curiositat pel país on viuen, o de la necessitat d'organitzar-se i voltar-se d'altres catalans. I ara que vivim fora, quina necessitat tenim de sentir-nos part de la nostra trista i dissortada terra? Que ens porta a sentir-nos part d'un tros de terra i no pas del costat ara que vivim a milers de quilòmetres?

Per mi la resposta és clara. No és la bandera, ni la sardana ni els calçots ni tan sols els panellets de pinyons; per mi és l'afinitat automàtica que he sentit per tot el món quan m'he trobat amb algun català. La mateixa manera d'entendre el món des d'una perspectiva personal. En qualsevol lloc del món he pogut identificar pencaires, gent que inverteix temps i esforç (i molts cops calers) per fer associacionisme i xarxa.

D'alguna manera els catalans ens traiem de sobre l'estigma del turista per posar-nos les botes del país on vivim tan aviat com sigui possible, i mirem després de fer més fàcil l'experiència a d'altres que acaben d'arribar. I personalment això em fa sentir més orgullós que qualsevol bandera.

Sergi Marzabal és creador del web **CATALANSALMON**

Quim Miró

Universalitzant Sant Jordi

Els catalans, que som uns ambaixadors de pedra picada, hem col·locat Sant Jordi com una festa més al nostre país d'acollida. Amb l'impuls del Diplocat, que és l'organisme que aglutina la celebració de Sant Jordi a l'exterior a través de la campanya *Booksandroses*, la tradició més nostrada té cada cop més adeptes a l'estranger i aquest any s'ha fet rècord d'actes promoguts per les comunitats catalanes

Sóc dels que comparteixo plenament amb aquells qui consideren Sant Jordi la millor festa del món. Després de tres anys sense fer-ho perquè visc a l'estranger, aquest any vaig poder tornar a reviure la diada dels llibres i les roses pel centre de Barcelona acompanyat de la meua parella. Recórrer Rambla Catalunya amunt i avall, remenar llibres de les parades i trobar aquell escriptor perquè et signi la seva obra és una de les grans vivències que em deixa Sant Jordi a la capital del país. Barcelona és una ciutat preciosa i l'enyores molt més quan la tens a 10.000 kilòmetres de distància, com és el meu cas.

Viure el 23 d'abril a Catalunya és una sort. Fer-ho a Barcelona, un privilegi. L'ambient que es genera al voltant dels carrers més cèntrics de la ciutat converteixen Sant Jordi en una festa molt especial i en una experiència irreplicable per a la munió de turistes encuriósos que es posen les mans al cap com en un sol dia es fomenta tanta cultura comprant llibres. Respectant les distàncies, no estic d'acord amb aquells que comparen el dia dels enamorats amb Sant Jordi. Perquè el 23 d'abril és una festa molt nostrada i, també, perquè el llibre i la rosa són dos elements que tenen tot el protagonisme del món.

Sant Jordi és, també, l'esclat de la Primavera. I si Barcelona és una ciutat bonica de dia i de nit, ho és molt més quan s'enterra l'hivern i comença una època climatològicament extraordinària. Perquè caminar pels carrers el dia de Sant Jordi combinant la màniga curta amb un jersei prim també fa Sant Jordi. És un dia de sortir al carrer i de viure la festa passejant. Ara bé, més enllà de la imatge de la rosa (des de fa un parell d'anys, groga) i el llibre, el 23 d'abril recopila un àlbum sencer.

Com que els catalans som uns ambaixadors de pedra picada, el Sant Jordi d'enguany ha estat més internacional que mai. I perquè? Doncs perquè s'han fet més de 150 actes arreu del món en relació a les festivitats de la rosa i el llibre. Amb l'impuls del Diplocat, que és l'organisme que ha aglutinat la celebració de Sant Jordi arreu del món a través de la campanya *Booksandroses*, les diferents comunitats catalanes a l'exterior i catalans i catalanes a títol individual, hem intentat apropar la nostra festa en el país que ens ha acollit. En el meu cas, a Saint Louis (a l'estat de Missouri, als Estats Units), per segon any consecutiu he pogut explicar què és i com vivim la festa de Sant Jordi als estudiants de Saint Louis University High School. Aquest any, uns dies abans. I ha estat una manera més de fer conèixer el país i les nostres tradicions. Una acció més per situar Catalunya al món a través d'una festa que quan la descobreixes, la vols celebrar cada any. Perquè més enllà del Barça i de Messi també és bo que es conegui Sant Jordi.

Quim Miró és coordinador de continguts del diari Exterior.cat

exterior.cat

El portal que explica què fa Catalunya al món

 [@exterior_cat](https://twitter.com/exterior_cat)

EL TALONARI DE L'ILLA ÉS TOT UN REGAL!

Aconseguiu-lo al taulell
d'atenció al client o a través
de www.lilla.com/talonari

Accedeix al Talonari
mitjançant l'app de L'illa
per a iPhone o Android.

